

VGO
media

Magazine

Gaan
jullie
morgen
mee?
Groeten,
Nico

*Beste
wensen!*

Dag opa
en oma!
Kusjes!

*Fijne
Feestdagen!*

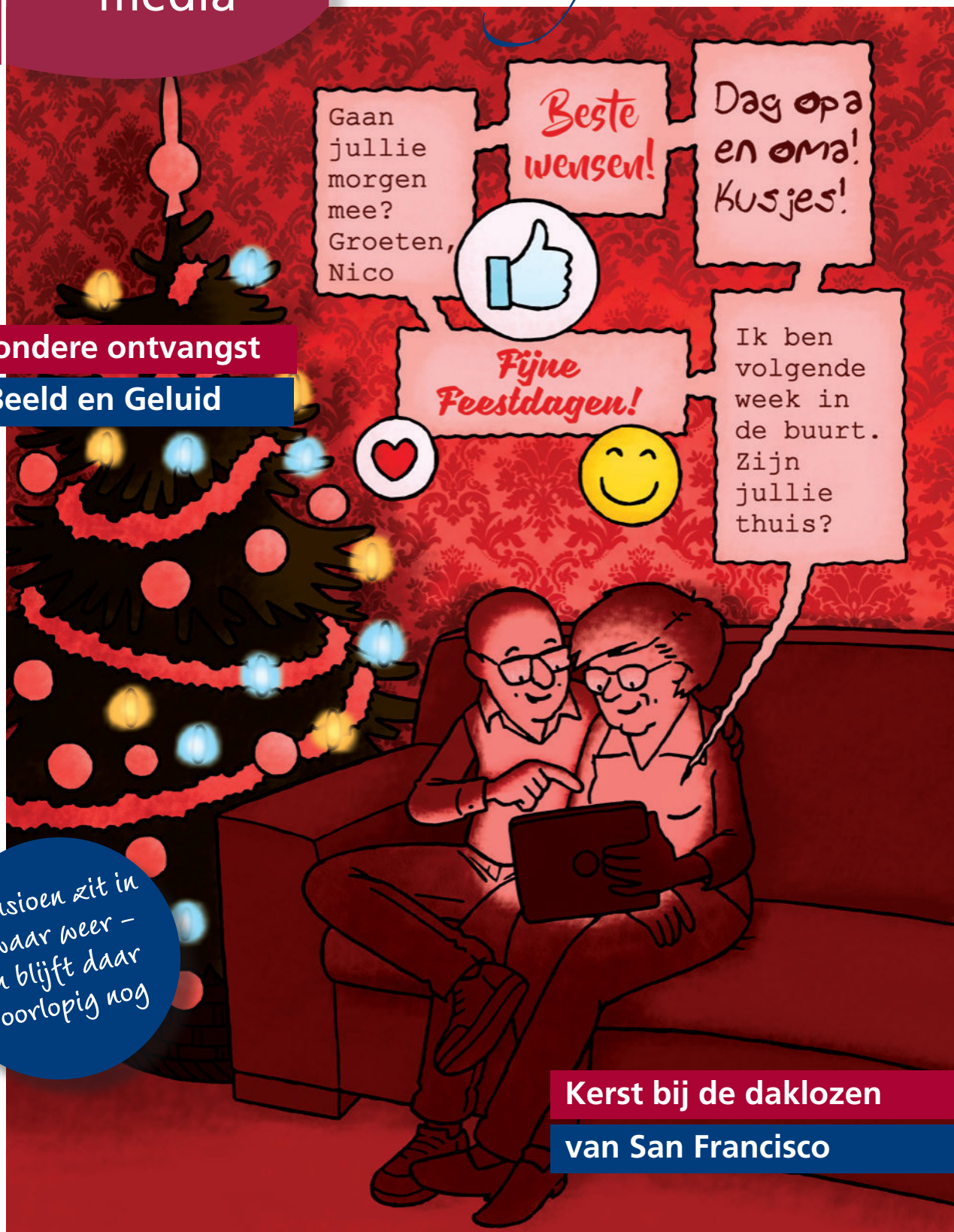
Ik ben
volgende
week in
de buurt.
Zijn
jullie
thuis?

**Bijzondere ontvangst
bij Beeld en Geluid**

Pensioen zit in
zwaar weer –
en blijft daar
voorlopig nog

**Kerst bij de daklozen
van San Francisco**

Inhoud

PENSIOEN

Van de voorzitter	3
Fusies bij PNO in voordeel ouderen	4
Uit het Verantwoordingsorgaan	27

PENSIOEN

Algemene Vergadering 20 oktober	20
Vraagt en antwoord	26
Vitaal en zinvol oud worden	33

RUBRIEKEN

Betaaldata	3
Welkom nieuwe leden	6
Overleden leden	6
Ingezonden	7
Wat ons van het hart...	7
Geranium & co	18
Boekbespreking	24
Column Arie Bras	25
Dankbetuigingen	28
Puzzel	34

EN VERDER

Kerst in San Francisco	8
Bijzondere ochtend bij Beeld en Geluid	12
Twee generaties in de journalistiek	14
De wolvenjongen, een kerstverhaal	29

8

34

Voorplaat

Roger Klaassen
www.rogerklaassen.com

**Bestuur en redactie
wensen u en de
uwen goede
kerstdagen en
een voorspoedig
2017 toe.**

December 2016 • nr. 99

VGOMedia Magazine is het kwartaalblad van de Vereniging van Gepensioneerde medewerkers van de Omroep en andere Media.

Bestuur VGOMedia

Voorzitter: Arie Smit • Vice-voorzitter: Ynskje van den Brakel Visser • Secretaris: Madelon van Waart • Penningmeester: Ruud Leyendekker • Bestuursleden: Henk van der Horst, Bob Ris

Adres VGOMedia:

Brinklaan 137, 1404 GD Bussum
bestuur@vgomedia.nl

VGOMediaMagazine

Redactie: Govert van Brakel, Louis van Hattem (vormgeving), Willem Hekhuis (eindredactie), Willem Nijeboer, Hans Wentholt

Medewerkers aan dit nummer: Arie Bras, Henk van der Horst, Jan de Kleijn, Barend de Ronden, Arie Smit, Teun-Jan Tabak, Madelon van Waart

Druk: de Globe, Amersfoort

Redactie

VGOMedia Magazine:
Waterhoen 5, 3831 HT Leusden
magazine@vgomedia.nl

Website

www.vgomedia.nl

Ledenadministratie

Berlagelaan 147, 1222 JS Hilversum
ledenadministratie@vgomedia.nl

Van de voorzitter

We leven in het digitale tijdperk. U heeft de websites van PNO Media en VGOMedia binnen handbereik. Ook de berichtenbox van Mijn Overheid, de persoonlijke website van burgers voor overheidszaken, is van belang. Naast overheidsinstanties

benutten ook (semi-)publieke instellingen het overheidsloket. PNO Media heeft gekozen voor de digitale communicatie via deze berichtenbox. De argumenten zijn voor de hand liggend: kostenbesparing en communicatie via de box is sneller. Als u niet uit de voeten kunt met uw computer, laptop of smartphone, geen nood, u blijft thuis op papier de pensioeninformatie ontvangen. Heeft u een werkende internetverbinding dan kunt u op pnomedia.nl/digitaal de belangrijkste vragen en antwoorden vinden en maak dan ook een uitstapje naar vgomedia.nl waar u de interessante voordrachten vindt die tijdens de laatste Algemene Vergadering zijn gehouden.

Traditioneel staat in de voorjaars- en najaarsbijeenkomst het onderwerp pensioenen op de rol. In onze najaarsbijeenkomst hield Jeroen van der Put, directeur van de uitvoeringsorganisatie Media Pensioen Diensten een degelijk verhaal over de huidige stand van zaken. De uitleg aan de hand van een goed leesbare presentatie over een mogelijke korting per 1 januari 2017 en het effect van een premieverhoging op onze dekkinggraad waren belangwekkende punten. We weten inmiddels dat een lage rentestand een negatief effect heeft op onze pensioenen. De lichte stijging van de rente na de verkiezing van Donald Trump resulteerde in de Volkskrant in de volgende kop 'Redt Trump de Nederlandse gepensioneerden'. Met de jaarwisseling zullen we wel zien wat ervan terecht komt.

Ook mevrouw prof. Betty Meyboom-de Jong, emeritus hoogleraar Huisartsgeneeskunde te Groningen, hield een interessante presentatie, over 'Vitaal en zinvol oud worden'. In een inspirerend betoog liet ze zien hoe we op een zinvolle wijze onze pensioenjaren kunnen besteden.

Het bestuur heeft het afgelopen jaar ernaar gestreefd om naast informatie over pensioenen, dekkinggraden, premiebeleid etc. andere zaken aan bod te laten komen die interessant zijn voor gepensioneerden.

Zo was er een voordracht over zorg door PNOzorg, een wijnproeverij, het bovengenoemde verhaal over ouder worden en het door Hans Wentholt georganiseerde bezoek aan de tentoonstelling over de Bergense School. Het bestuur is benieuwd naar uw

mening over deze verbreding van onze activiteiten.

De redactie van ons blad stelt ook regelmatig zaken aan de orde die voor gepensioneerden van belang zijn bij voorbeeld: Maak je huis 'seniorproof' investeer in comfort (juni 2016) en het artikel over bijwerkingen van geneesmiddelen en de introductie van een nieuwe app (april 2016).

Het bestuur wenst u allen goede kerstdagen en een aangename jaarwisseling. De zorgen over dekkinggraden en de aanpak van de kortingen blijven ook voor volgend jaar op de rol staan.

Arie Smit

Directeur Van der Put van MPD: 'Meer deelnemers, lagere kosten'

'Fusie van pensioenfondsen PNO Consumentenbond in voordeel'

Pensioenfonds Consumentenbond is gefuseerd met pensioenfonds PNO Media. De personeelsleden van het Centraal Boekhuis, dat tegenwoordig CB heet, bouwen sinds 2016 ook pensioen op bij PNO Media. Dat deed voorzitter Arie Smit van VGOMedia mee tijdens de laatste Algemene Vergadering. Deze ontwikkelingen zijn volgens directeur Jeroen van der Put van uitvoeringsorganisatie Media Pensioen Diensten (MPD) in het voordeel van zowel de werkende deelnemers als de gepensioneerden van PNO Media.

CB had geen eigen pensioenfonds, maar had tot 2015 een pensioenverzekering bij Delta Lloyd. De opgebouwde pensioenpot van de CB-personeelsleden blijft bij deze verzekeraar, maar sinds 2016 is het opbouwen van pensioen voor de CB-personeelsleden bij Delta Lloyd gestopt en bouwen zij voortaan pensioen bij PNO Media. Er is nu één collectieve pensioenpot. Hierop hebben alle deelnemers en gepensioneerden van PNO, Consumentenbond en CB een eigen individuele pensioenaanspraak.

Kwaliteit

Van de drie is PNO Media veruit de grootste met een pensioenpot van een 5,5 miljard euro, 15.000 deelnemers die nog werken en daarmee pensioen opbouwen plus 9.000 gepensioneerden. Het pensioenfonds van de Consumentenbond heeft een pensioenpot overgedragen van zo'n 75 miljoen, telt 250 deelnemers die werken en tachtig gepensioneerden. CB brengt vanaf 2016 het opbouwen van pensioenrechten voor 550 werkende personeelsleden bij PNO Media in. "Consumentenbond en CB hebben gekozen voor PNO vanwege de kwaliteit van de dienstverlening

en vanwege de wijze waarop PNO communiceert met gepensioneerden en werkende deelnemers", vertelt Van der Put.

Lagere kosten

"Het uitgangspunt bij de fusie en de uitbreiding van het klantenbestand was dat niemand er nadeel van mocht ondervinden", vertelt Van der Put. "Het voordeel van de fusie is dat de kosten voor de uitvoering van de pensioenen lager worden naarmate er meer deelnemers zijn. Anders gezegd: hoe groter het pensioenfonds, hoe lager de kosten per deelnemer en gepensioneerde, hoe meer er overblijft voor de pensioenpot. Daarom zoeken meer kleine pensioenfondsen aansluiting bij grotere."

Op de website van de Consumentenbond staat dat bij PNO de premie

Pensioenrechten bij Consumentenbond eenmalig vijf procent omhoog

lager is voor het opbouwen van pensioenrechten dan bij het 'eigen' fonds, dat nu in liquidatie is. Na de fusie bouwen de personeelsleden van de Consumentenbond dus voor dezelfde premie meer pensioenrechten op. Bouwden de personeelsleden van de Consumentenbond per

Media en ouderen'

Het CB-gebouw in Culemborg

jaar 1,57 procent van de uiteindelijke pensioenuitkering op, na de fusie met PNO Media bouwen zij voor dezelfde premie 1,875 procent op.

Dekkingsgraad rechtgetrokken

De dekkingsgraad van het pensioenfonds van de Consumentenbond was een stuk gunstiger dan van PNO Media. "De dekkingsgraad was op de fusiedatum van 12 juli 2016 bij PNO circa 90 en bij het fonds van de Consumentenbond 95", zegt Van der Put. "Dat verschil wordt rechtgetrokken door de pensioenrechten van werkenden en gepensioneerden van de Consumentenbond binnenkort eenmalig met ongeveer vijf procent te verhogen. Dit wordt betaald uit het vermogen van Pensioenfonds Consumentenbond. Als gevolg van deze extra indexatie daalde de dekkingsgraad van pensioenfonds Consumentenbond zodat die op het moment van de fusie gelijk is aan de dek-

kingsgraad van PNO Media. "Deze gelijktrekking is voor de deelnemers van PNO en de Consumentenbond niet nadelig", geeft Van der Put aan. "Toezichthouder De Nederlandsche Bank houdt trouwens scherp in de gaten of de verschillen in dekkingsgraad niet nadelig uitpakken voor de zittende en de overkomende partij."

Beleggingsresultaten

De leeftijdsopbouw van de deelnemers van PNO Media is dankzij de fusie en de komst van CB gunstiger geworden. "Er zijn nu verhoudingsgewijs iets meer jonge deelnemers", zegt Van der Put. "Dat is gunstig voor gepensioneerden, want hoe lager de gemiddelde leeftijd van de deelnemers in een pensioenfonds, hoe hoger het gemiddelde rendement dat een pensioenfonds kan behalen. Hoge beleggingsresultaten zijn nodig om nu en in de toekomst de pensioenen te kunnen uitkeren en in de verdere toekomst weer te kunnen indexeren."

Geen voordeeltjes

PNO Media voert momenteel al meerdere pensioenregelingen uit voor werkgevers uit de creatieve en mediasector die op onderdelen van elkaar verschillen. Net zoals de pensioenregeling van bijvoorbeeld RTL - die op een aantal onderdelen afwijkt van die van de Publieke Omroepen - behouden Consumentenbond en

Jeroen van der Put

CB hun eigen pensioenregeling. Desondanks krijgen bij pensioenfonds PNO Media alle deelnemers dezelfde pensioenuitkering wanneer voor hen hetzelfde bedrag in de pensioenpot zit, verzekert Van der Put. "Er zijn geen kortingen gegeven of voordeeltjes uitgedeeld bij de

**Hoe lager de gemiddelde
leeftijd van de
deelnemers,
hoe hoger het gemiddelde
rendement
dat een pensioenfonds kan
behalen**

De Consumentenbond zetelt in Den Haag

toetreding van Consumentenbond of CB", zegt de MPD-directeur. "Dit betekent dat er voor een 80-jarige gepensioneerde man van PNO Media en een 80-jarige gepensioneerde man van Consumentenbond die allebei een pensioen van € 5.000,- per jaar hebben, precies hetzelfde bedrag in de pot aanwezig is. Net zoals een 35-jarige man die bij de NOS of RTL werkt en een pensioenrecht van € 400,- opbouwt hiervoor dezelfde premie betaalt als een 35-jarige man die bij Consumentenbond of CB werkt en ook € 400,- opbouwt." Alle deelnemers en gepensioneerden van PNO Media en van de toetgetreden nieuwe partners hebben een eigen individuele pensioenaanspraak, verzekert Van der Put. "Maar op totaalniveau is er sprake van één collectief vermogen. Het is niet zo dat de pensioenaanspraak van de ene deelnemer wordt vermengd met die van de andere deelnemer of gepensioneerde."

Stekeligheden

De Consumentenbond reageert tot het sluiten van deze editie niet op onze twee verzoeken om een toelichting op de fusie van de beide pensioenfondsen. CB wil ook niet toelichten, maar laat dat keurig in een e-mail weten: "Het komt nu niet uit. Wij zijn nog bezig met de overgang van de oude naar de nieuwe uitvoerder en hebben uiteraard zelf ook gerichte communicatie met betrokkenen zoals gepensioneerden."

Premieregeling verschilt

Per 1 januari 2016 verschilt de premieregeling van aangesloten bedrijf tot aangesloten bedrijf. Een bedrijf met gemiddeld oudere werknemers betaalt sinds die datum meer pensioenpremie dan een bedrijf met een jonger personeelsbestand. Van der Put: "Stel dat de totale pensioenpremie € 100 miljoen is en er zijn twee bedrijven die deze premie betalen. De bedrijven zijn allebei precies aan elkaar gelijk behalve dat de werknemers van bedrijf 1 gemiddeld twee jaar jonger zijn dan die van bedrijf 2. In het systeem zoals dat tot 1 januari 2016 was, betaalden beide bedrijven elk € 50 miljoen aan premie. In totaal dus € 100 miljoen. In het systeem dat per 1 januari 2016 is ingevoerd gaat bedrijf 1 € 48,5 miljoen betalen en bedrijf 2 € 51,5 miljoen. Op totaal niveau komt er nog steeds € 100 miljoen aan premie binnen, maar wel anders verdeeld over de twee bedrijven. Omdat het voor de gepensioneerden alleen van belang is hoeveel premie in totaal binnenkomt en niet hoe deze premie over de bedrijven wordt verdeeld, maakt het nieuwe systeem voor de gepensioneerden geen verschil met het oude."

Willem Nijeboer

Nieuwe leden in september en oktober 2016

T. Zwiers, Weesp
Beeld en Geluid
B.E. Mahne, Huizen
United Dekor
mw. L. ten Siethoff-Bart,
Amstelveen
Ericsson/NOB
J.K. Boersema, Soest
Nozema
G.P. Corba. Amsterdam
IKON

Overleden VGOMedia-leden

September – 4. J.M. de Birk (9-1-1932); 6. mw. J. A. Grondstra (19-10-1931); 9 G.M. Zuidinga (19-9-1931); 14. mw. A. Leyds (25-5-1928); 15. mw. C.J. Keijzer (10-10-1921); 16 P. Vijzelaar (2-4-1924); 23. W.F.M. Moerings (8-2-1937); 25 C.J.J. Kuiters (24-3-1943); L.S. Verbeke (5-4-1927); 26. B.C.A. Berg (21-2-1938).

Oktober – 8. C.J. Al (28-5-1949); 12. J. Thomasse (27-6-1929).

In gezonden

Tai Chi & Judo voor senioren

Renso van Bergen (rechts) en Thomas Leeftang

Je kunt zeggen: hoe ouder, hoe gekker. Maar dat zou te kort door de bocht zijn. In ieder geval gaat het niet op voor de oud-redacteurs van de personeelsbladen NOB Bericht en ToonBeeld, Renso van Bergen (78) en Thomas Leeftang (80). De twee collega's troffen elkaar in de dojo (oefenzaal) van sportinstituut Van Haren Sport & Wellness aan de Franciscusweg 247 in Hilversum. Renso doet er aan de klassieke Chinese bewegingsleer Tai-Chi, Thomas aan het traditionele Japanse Kodokan-judo.

Beiden roepen gepensioneerde omroepmedewerkers op mee te komen doen aan de Tai-Chi-seniorengroep of de Judo-seniorengroep. Tai-Chi is voor ouderen heilzaam voor geest en lichaam. De rustige vloeiend uit te voeren eenvoudige bewegingen ontspannen de spieren, versoepelen de gewrichten en veroorzaken mentaal en fysiek welbevinden.

Een belangrijk onderdeel van het Japanse Kodokan-seniorenjudo is onder meer valpreventie. Op individuele basis worden valtechnieken doorgenomen, waardoor ouderen zich in het dagelijks leven beter gaan bewegen omdat de vrees om te vallen is overwonnen.

Renso en Thomas zijn iedere dinsdag en vrijdag van 10.00 uur tot 12.00 uur aanwezig in de dojo. Tai-Chi wordt beoefend in gemakkelijk zittende kleding, voor judo is het aanschaffen van een een judogi (judopak) aan te bevelen. Vanzelfsprekend zijn er kosten verbonden aan deelname: vijf euro per sessie van een uur, inclusief een kopje koffie of thee na afloop in het restaurant van Van Haren Sport & Wellness.

Opmerkingen uit de redactie

Wat ons van het hart...

Zonder dat we daar als redactie op hebben aangestuurd: in drie artikelen in dit nummer, wordt u aangespoord om – als u nog niet op internet actief bent – dit toch maar eens te gaan doen. Arie Smit probeert u daartoe te verleiden omdat u daardoor meer uw VGOMedia-lidmaatschap kunt profiteren, Madelon Van Waart vertelt in haar verslag van de ledenvergadering hoe prof. Betty Meyboom haar toehoorders opriep vitaal te blijven door via de computer contact met de wereld te houden. Op pagina 33 doet Betty Meyboom dezelfde oproep aan u. Toen dachten we als redactie: laten we Roger Klaassen maar vragen zich ook de voorkant van het blad ook op dat thema te storten.

Natuurlijk staan de 'sociale media' niet alleen maar in een gunstig daglicht. Je kunt geen actualiteitenrubriek meer opzetten op de tv of het gaat er over. Toch is die oproep om 'mee te doen' van belang. Niet om alles te geloven wat u wordt voorgeschoteld of net zoveel onzin te spuien als velen doen, maar bijvoorbeeld om te ontdekken, dat een e-mail versturen aan een dierbare ons teruggeeft wat we (ongemerkt) dreigen te verliezen: een brief schrijven en ons verheugen op het antwoord. Wij wensen u prettige kerstdagen en jaarwisseling en een gelukkig nieuwjaar.

Govert van Brakel, Louis van Hattem, Willem Hekhuis,
Willem Nijeboer, Hans Wentholt

Met broeder Hans van Bommel eten uitdelen i

Snurken tijdens de mis

Plotseling klinkt er rumoer vanuit de enorme hal, haastig geloop, rennen nog net niet, druk pratende mensen, de één gehuld in een dikke jas de ander slechts gekleed in T-shirt. Families ook met kinderen op de arm. Het is duidelijk, de eerste gasten voor het diner zijn gearriveerd alhoewel de klok op deze dag nog geen 10 uur heeft geslagen. De gasten blijven uiterlijk rustig staan achter het afzetlint dat voor de eetzaal is gespannen.

VOOR KRUISPUNT RADIO
TROK TEUN-JAN TABAK EIND
2014 IN SAN FRANCISCO
ENKELE DAGEN OP MET HANS
VAN BEMMEL, BROEDER BIJ
DE ORDE VAN DE FRANCIS-
CANEN IN HET BRABANTSE
MEGEN. OM TE REGISTREREN
HOE HIJ DE HONGERIGEN
VOEDT IN DE 'DININGROOM',
ZICH GEESTELIJK LAAFT BIJ DE
COMMUNITEIT IN DE BONIFA-
TIUSKERK IN DE WIJK TEN-
DERLOIN, ZICH VERWONDERT
OVER HET LEVEN VAN ALLE
DAG AAN DE AMERIKAANSE
WESTKUST.

In de keuken en bij de serveerbalie worden enorme schalen gevuld met dampende pasta, gehaktsaus, groente, fruit, een toetje en donuts. Serveerbladen vol plastic glazen met iets wat op limonade lijkt worden rustig op elkaar gestapeld. De vrijwilligers wordt gevraagd kalm hun plaatsen in te nemen. Met broeder Hans van Bommel trek ik een schort aan, ik wurm de plastic handschoenen over mijn vingers. We zijn er klaar voor. Om klokslag 10 uur lopen, snellen, de gasten elk naar een van de ruim 100 tafels in de eetzaal. Het aan tafel bedienen van de hongerende inwoners van San Francisco kan beginnen. Hans van Bommel, broeder gewijd bij de franciscanen, is

in San Francisco weer aan de slag als vakantiewerker. Inmiddels voor de vierde keer heeft deze Rotterdamse diaken zich gemeld bij de franciscaanse broederschap in San Francisco, om bij de St Anthony Foundation een maand mee te werken in de keuken, oftewel zo'n 2500 maaltijden per dag uit te delen.

Rotterdams accent

In zijn kenmerkend Engels met stevig Rotterdams accent begroet Hans van Bommel alle gasten die hij bedient met een welgemeend 'Good morning and have a nice meal', desgevraagd door de gast spreekt de franciscaan met het rode schort over de donkerbruine pij, ook een gebed of zegent hij de mensen.

Na het eerste dienblad voor één persoon sluit Van Bommel weer aan in de gestage stroom van ca. 20 bedienende vrijwilligers om

een nieuw blad met voedsel op te halen. 6 á 700 gasten per uur: "Je voelt het 's avonds wel in je benen, maar het is ook leuk werk. Mensen bedienen aan tafel dat is het mooiste, je laat de mensen in hun waardigheid ondanks de ellende die voor hen de tocht naar de eetzaal noodzakelijk maakt". Van Bommel kwam naar San Francisco voor een sabbatical, maar besloot: als ik voortaan op vakantie, ga ik in de wijk van San Francisco aan de slag.

Sommigen denken dat ze de president zelf zijn, anderen komen niet veel verder dan het F-woord

"Mensen dienen komt uit het Evangelie, dat staat er vol mee. Wat mij betreft moet het hele geloof dienend zijn." San Francisco is een spektakel voor de toeristen die alleen de

funny things (Golden Gate Brug, de kabeltram, de homo-wijk) willen zien. Met

een beetje geluk zie je louter de schone schijn van de stad, en gaat de keerzijde van de medaille aan je voorbij. 'San Francisco is een prachtige stad waar opvalt dat de mensen elkaar met rust laten, alles loopt heel vredig door elkaar heen', zo vat Van Bommel het positief samen.

Pijpjes met crack

Om 9 uur 's ochtend zie ik op straat in de wijk Tenderloin de eerste drugs al verhandeld worden, is de ma-

rihuaneur niet weg te denken en gaat de vlam in de pijpen met crack.

Bij de maaltijdvoorziening van de franciscanen nuttigen nogal wat gasten niet alleen hun maaltijd, maar nemen ze ook een maaltijd mee voor familie, ja voor wie... Sommigen pakken alles netjes in, in plastic doosjes, anderen laten al het eten vanaf het bord met saus en al zo in een plastic zak glijden. Wat aan al die gasten opvalt: hele gezinnen schuiven aan, maar ook erg veel ouderen, mensen die psychisch in de war zijn, en erg veel mannen die het niet gered hebben in het leven.

Potige 'uitsmijters'

's Morgens kun je eten bij de franciscanen, in de namiddag staat er twee straten verder weer een lange rij bij een ander uitdeelpunt. Van de vroege ochtend tot de late avond, overall kom je, laten we ze 'zwer-vers' noemen, tegen: verwarde mensen, onwel-riekende mensen, bijzondere mensen.

Overall op straat zitten mensen op de grond die je iets willen verko-pen. Opvallend veel Aziatische

oude dametjes. Het blijkt dat zij eten verkopen dat ze eerder heb-ben gekregen bij een voedselbank. Natuurlijk is de sfeer soms ook agressief. In de eetzaal bij de franciscanen lopen potige 'uitsmij-

ters' rond, die af en toe moeten optreden. Toen net buiten de eetzaal deze week een vrijwil-liger een klap in zijn gezicht kreeg van

een verwarde dame, was zij bin-nen de kortste keren overmees-terd.

**'Mensen bedienen aan
tafel dat is het mooiste, je
laat de mensen in hun
waardigheid ondanks
de ellende die voor hen de
tocht naar de eetzaal
noodzakelijk maakt'**

nue. De daklozen en vluchtelingen stromen toe om op de ouderwetse houten kerkbanken een paar uur-tjes te slapen. Om half vier is het afgelopen en wordt de kerk door vrijwilligers schoongemaakt. "In San Francisco kan het erg vochtig zijn, dus dan kunnen mensen in een verwarmde kerk een paar uurtjes bijslapen en naar het toilet, want in deze stad is een enorm gebrek aan openbare toiletten", vertelt Van Bommel als we de kerk fluisterend betreden. De meeste banken zijn dan al bezet met ruim honderd gas-ten. Het enige wat je hoort, zijn luidruchtige snurkers. Sommigen omringd door alles wat ze hebben, samengepakt in een gammele kof-fer, de meesten liggen onder hun jas en een enkeling heeft zelfs zijn fiets mee naar binnen genomen. Het is de stilte van de slapers, die ons tot behoedzaamheid maant, maar snel blijkt dat in al die stilte het komen en gaan van daklozen en vluchtelingen gewoon door-gaat. De ene staat op en de ander neemt zijn plaats in. De slapers hebben de helft van de kerkban-ken bezet, het voorste deel blijft

Bijslapen in de Bonifatiuskerk

Ook voor de francis-canen is er meer dan eten. Sinds 2003 openen ze 5 dagen per week 's ochtends om 6 uur de deur van de Bonifatiuskerk op Golden Gate Ave-

vrij, want de dagelijkse mis moet ook gevierd kunnen worden, en dat gebeurt, terwijl in het achterste deel de mensen slapen.

Gods zegen

Als we buiten komen, zien we aan de overkant van de straat voor de eetzaal de rij met ruim 2000 Amerikanen die net als gisteren maar ook morgen komen voor een maaltijd.

Broeder Van Bommel voelt zich tijdens de wandeling als een vis in het water. Maakt een praatje her en der, spreekt een bemoedigend woord en geeft Gods zegen aan het einde van elk gesprek. Dege- nen die we aan de praat krijgen zijn vaak verward, sommigen denken dat ze de president zelf zijn, anderen komen niet veel verder dan het F-woord. Hele gezinnen inclusief de hond leven vanuit een oude auto, anderen moeten het doen met een supermarktkar- retje vol gestouwd met hun hele hebben en houden in vale plastic zakken.

Uitzichtloos

Natuurlijk kennen wij in Nederland ook de zwervers, de vluchtelingen die tussen de wal en het schip blijven vallen, maar de hoeveelheid mensen die in het centrum van San Francisco op straat slaapt is groot. In mijn ogen te groot voor zo'n welvarend land. De over-

heid doet 'iets', maar onvoldoende. Met hulp van vrijwillige giften, doen de franciscanen met anderen in San Francisco hun werk. Daar is in 2013 ruim

Daklozen en vluchtelingen stromen toe om op de ouderwetse houten kerkbanken een paar uurtjes te slapen

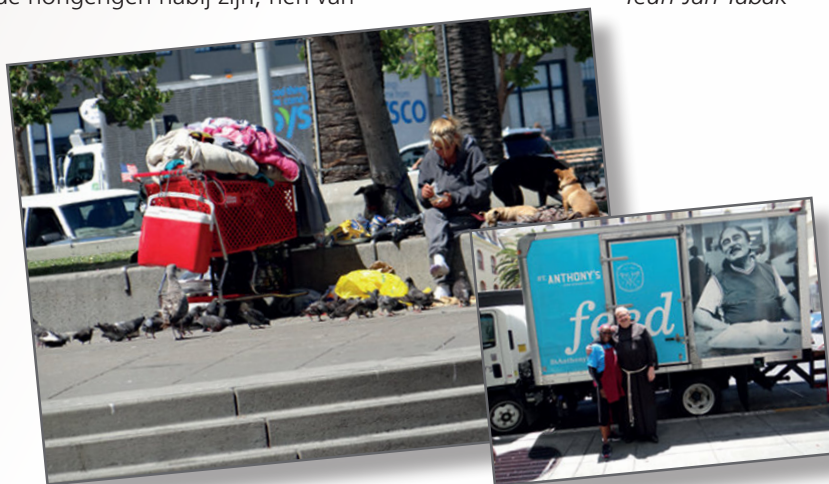
12 miljoen euro voor uitgegeven. Prachtig, fantastisch, de kerk kan laten zien waar het in het Evangelie om draait,

de hongerigen nabij zijn, hen van

voedsel en kleding voorzien, maar toch....

'Het is uitzichtloos en triest, en dan is het mooi dat de kerk present is. Dat je mensen zorg en voedsel kunt bieden, zover als je kan, maar het probleem oplossen dan kunnen we niet,' concludeert Van Bommel.

Teun-Jan Tabak

De franciscanen van San Francisco

De St. Anthony Foundation in San Francisco is in 1950 opgericht door franciscanen. In 1964 begonnen met 400 maaltijden per dag, nu dagelijks een warme maaltijd serverend aan gemiddeld 2500 mensen. Sinds 1964 zijn ruim 42 miljoen maaltijden uitgedeeld. Maar er is meer. Er zijn programma's die mensen leren in hun eigen levensonderhoud te voorzien. Naast het restaurant verstrekt St. Anthony kleding, medische zorg, houdt zich bezig met sociaal werk, de rehabilitatie van drugs- en alcoholverslaafden en helpt dakloze oudere vrouwen aan ondersteunende huisvesting. Het benodigde geld komt uit fondsenwerving.

Dementerende ouderen genieten van bekende televisiebeelden

Feestje der herkenning

Zwart-witbeelden op een modern grootbeeldscherm. Een ouderwetse radiostudio. Een man in losse kleding achter de microfoon. Tegenover hem een man achter een vleugel. Die speelt een vrolijk deuntje. De man achter de microfoon zegt: "Goedemorgen luisteraars, staat u allen klaar?" Wie is de man achter de microfoon? De toeschouwers weten het zonder mankeren: "Ab Goubitz". En het programma? "Ochtendgymnastiek".

Dat de kijkers dat weten, is niet verwonderlijk. Ze zijn allen de zestig ruimschoots gepasseerd en herinneren zich dit roemruchte AVRO-programma nog als de dag van gisteren. Die dag van gisteren, daar gaat het om vandaag. Welkom bij een groep ouderen van de regio Gooi en omstreken van Alzheimer Nederland. Welkom bij een van de speciale arrangementen van Beeld en Geluid.

Als Alzheimer toeslaat, zo weten we, worden we o zo vergeetachtig, maar gebeurtenissen uit het verleden staan nog vaak haarscherp op het netvlies. Vraag een demente oudere naar televisieprogramma's en -sterren van vroeger en de herinneringen komen vlot boven. Waar kun je daarvoor beter terecht dan bij Beeld en Geluid? "Een leuke ochtend, die aansluit bij de beleving van de ouderen, en die het gesprek op gang brengt", zegt Bart van der Linden. Hij is hoofdredacteur van het museum van Beeld en Geluid en presenteert dit arrangement. Van der Linden: "We kregen het idee toen we overlegden over de invulling van de Museumweek in april van dit jaar. Er werd contact gezocht met de regio Gooi en omstreken van Alzheimer Nederland, die graag wilde meewerken."

Plezierige ochtend

En zo kwamen er tot nog toe zes groepen licht dementerenden en hun mantelzorgers naar Hilversum voor een plezierige ochtend met fragmenten van tv-programma's uit de jaren zestig en zeventig. "Er ging wel een trainingstraject aan vooraf", zegt Van der Linden. "Je moet voor deze doelgroep zorgen voor een rustige sfeer, geen haast hebben. Zorgen voor niet te veel prikkels." Beeld en Geluid speelt daar goed op in. Na een kopje koffie en een welkomstwoord van Cees Croes, vice-voorzitter van de regio Gooi en omstreken, volgt een video-presentatie van achtereenvolgens fragmenten van de hierboven al genoemde Ochtendgymnastiek

Bart van der Linden (l.) leidt de beelden in. Rechts Cees Croes

gevolgd door onder meer de Willem Ruis Lotto show, Swiebertje, Floris, 't Schaep met de 5 pooten ("We benne op de wereld om mekaar, om mekaar..."), de Fabeltjeskrant en tot slot een wuivende 'tante Hannie' Lips. Bart van der Linden leidt de fragmenten in en stelt tussendoor losjes wat vragen ("Weet u dit nog? Wie is dit?"). Het programma, in totaal een half uurtje beeld, duurt op deze manier makkelijk een uur. Daarna wacht nog een kop koffie en krijgen de deelnemers de kans om wat uitgestalde voorwerpen te bekijken: ouderwetse radiotoestellen, een schakelaar van de Draadomroep. Vrijwilligers van Beeld en Geluid zijn aanwezig om erover te vertellen.

Laagdrempelig

"Nu ouderen langer thuis moeten wonen, wordt ook de groep met beginnende dementie die nog thuis woont, groter", zegt Cees Croes. De stichting Alzheimer Nederland probeert onder meer

Lees verder pagina 26

Piet en Robert van Tellingen

Twée generaties in de journalistiek

De Tegel 2008

Ze delen hun liefde voor het journalistieke ambacht, voetbal en - met een eigen invulling - ook het gereformeerde gedachtegoed. Vader en zoon Piet (75) en Robert van Tellingen (45). Piet zwaaide eind 2001 af als eerste hoofdredacteur van het NOS Radio 1Journaal. Ongeveer tegelertijd begon Robert een eigen bedrijf: Character Media, gevestigd in een kantoorvilla aan de Insulindelaan, om de hoek van het Mediapark. Voor al uw bedrijfsfilms, opdrachten van omroepen en mediatrainingen. "Ik wil graag m'n eigen broek ophouden".

Piet van Tellingen komt rechtstreeks van zijn voetbalclub ZCFC naar onze plek van samenkost. 's Ochtends heeft hij in de kantine de standen- en wedstrijdboarden van de vereniging bijgewerkt. Een paar dagen in de week is hij nog op sportpark De Kalverhoek in Wijde wormer te vinden. Ondertus-

sen is hij als oud-voorzitter niet te beroerd om kleedkamers weer ordentelijk te maken en frituurbakken schoon te krijgen. Onder zijn actieve inzet als raadslid, fractieleider voor het CDA in Zaanstad en recent als voorzitter van de plaatselijke afdeling van die partij, heeft hij een streep gezet. Helemaal

loslaten lukt hem niet. "Ik help ze nog wat". In de aanloop naar de verkiezingen van maart volgend jaar zal hij ongetwijfeld weer op straat te vinden zijn om zijn partij aan de man te brengen.

Zingen en schrijven

Als straks de kerstklokken luiden, levert Van Tellingen als lid van het Westzijderkerkkoor zijn bijdrage aan de muzikale invulling van de kerstdienst. "Ik ben een overtuigd lid van de PKN in mijn woonplaats Zaanadam", zegt hij. Ook hier doet hij aan vrijwilligerswerk, als redacteur van het digitale kerkblad. Met een brede glimlach: "Dat klinkt wel erg gereformeerd allemaal he?"

Dat doet het zeker. Het is de constante die een basis vindt in het ouderlijk milieu waar de zondag de Dag des Heren was en

Foto's: Louis van Hattem e.a.

de opvoeding, hoewel niet streng, voorschreef dat de kerk die dag tweemaal moest worden bezocht. En voetbal was er niet bij. Hoewel. Toen woonplaats Zeist een heuse semi-profclub herbergde, kroop een jonge Piet stiekem onder het hek door om te zien of de verhalen uit de Kick Wilstra-boekjes overeenkwamen met de werkelijkheid. "Mijn vader zou het niet op prijs hebben gesteld, maar hij heeft het nooit geweten". Aan zelf voetballen kwam hij, door een verleden met astma waardoor hij geregeld ziek was, niet toe.

Gereformeerd, maar niet in de kerk

Ofschoon Robert met warmte terugdenkt aan de kerstnachtdiensten van weleer, is tegenwoordig een bezoek aan een avond met Christmas Carols wel genoeg. Ronduit een hekel heeft hij 'aan het hedonistische karakter van de kerstdagen met al z'n verspilling'. Liever zou hij, net als vorig jaar, samen met zijn ouders en anderen, wat extra doen voor vluchtelingen uit Syrië. In tegenstelling tot zijn vader is hij al jaren geen trouwe kerkganger meer. Piet: "Tot zijn veertiende moest hij mee naar de kerk. Als opvoeder moet je toch een basis leggen nietwaar? De stelling verleidt Robert tot de opmerking dat hij 'alles behouden heeft, behalve de kerk'. Ik was geen gemakkelijk kind, zegt hij. "M'n ouders hebben me veel

achter de voden moeten zitten, bijvoorbeeld om de middelbare school af te maken en een vwo-diploma te halen. In wiskunde was ik heel goed. De rest hing er een beetje bij".

Wat hij zeker kon, was verhalen vertellen. Piet ziet dat talent van zijn zoon en stimuleert hem om voor de journalistiek te kiezen. Het leidt naar de School voor Journalistiek in Zwolle waar Robert al gauw ontdekt dat de leraren nauwelijks ervaring hebben opgedaan in de praktijk. Het maakt de studie er niet leuker op. Plezier beleeft hij wel aan het maken van journalistieke tv-programma's voor de school. Zeker als de items leiden tot het vertrek van een loco-burmeester en twee wethouders.

Studie en praktijk

Het lukt hem om naast zijn studie een baantje te bemachtigen als avondproducer bij Ontbijt-TV van

de KRO. "Ik kon al gauw monteren en bereidde de onderwerpen voor die

de volgende ochtend werden uitgezonden". Al snel mag hij als verslaggever op pad. "Mijn eerste item draaide ik bij het Amstel Hotel in Amsterdam waar 500 gillende en huilende meisjes dachten dat ze Robbie Williams van Take That zagen". Vervolgens wordt hij jongste bediende bij de actualiteitenrubriek Netwerk.

Tot grote teleurstelling van vader Piet verliet hij de school zonder

diploma. Maar de praktijk van Hilversum bleek een betere leerschool dan de opleiding te Zwolle. Anders dan bij zijn vader vertaalt Roberts belangstelling voor politiek zich uitsluitend op het journalistieke vlak. En daarin is hij vernieuwend. Voor BNN bedenkt en maakt hij vanaf 2002 het politieke jongerenprogramma Lijst 0. Het is het jaar na de moord op Pim Fortuyn. Vanuit het niets wordt het CDA Tweede Kamerlid Jan Peter Balkenende het gezicht van het kabinet. De premier houdt letterlijk van snelheid. Hij gaat met presentatrice Katja Schuurman naar de kartbaan, stapt in flight simulators en laat zich door haar interviewen. Robert: "Het scoorde erg goed. Men zag de populariteit die het opleverde en toen kwamen de andere partijen ook over de brug. We hebben zelfs Partij 0 opgericht om te laten zien wat je allemaal moet doen om kiezers te binden en hoe het metier in elkaar zit".

In het huis van Abraham Kuypers

Het pad van Piet naar de journalistiek leidt via 'de politiek'. Dat de keuze daarbij op de Anti-Revolutionaire Partij viel, stond

**De praktijk van
Hilversum bleek
een betere leerschool
dan de opleiding te Zwolle**

niet ter discussie. Zijn oom is al gemeenteraadslid in Zeist voor de ARP en maakt Piet lid van de partij. Het hele milieu waar Piet uit voortkomt, is doordeesemd van het gereformeerde gedachtegoed waarvoor Abraham Kuiper in de tweede helft van de negentiende eeuw zowel in kerkelijk als politiek/maatschappelijk opzicht het fundament legde. In Zeist richt hij een lokale afdeling van Anti-Revolutionaire jongeren (Arjos) op en hij schijnt het zelfs tot een - onverkiesbare - plaats op de lijst voor de gemeentelijke verkiezingen. Tot zijn eigen verbazing en groot geluk krijgt hij na een sollicitatie de betaalde baan van landelijk Arjos-secretaris en een bureau in het befaamde Kuiperhuis in Den Haag.

Meneer Roolvink, wakker worden

Het Binnenhof ligt dan letterlijk en figuurlijk op loopafstand. Eind jaren zestig wordt hij de eerste - naar later bleek ook laatste - voorlichter van de ARP-Tweede Kamerfractie. Officieel werd zijn functie omschreven als stafmede-

werker Voorlichting en kaderwerk. In 1972 is hij fulltime voorlichter van de fractie. "Van de veertien leden die de ARP toen telde, vond de helft het maar niks. Een voorlichter, dat kunnen we toch zelf wel?"

Met voor een deel frisse tegenwind. "De penningmeester van de fractie, Gerrit van Dam, telde het aantal bitterballen dat op mijn rekening stond van perscentrum Nieuwspoor en vroeg of het niet wat minder kon..."

Hannie van

Leeuwen had de gewoonte geregeld langs te komen om van mij te horen wat

Aantjes haar niet verteld had. En Bauke Roolvink, de oud-minister van sociale zaken, deed vaak een dutje op een stretchbed. Vervolgens moest ik hem 's middags om half drie wekken. Dank je wel, Van Tellingen, zei hij dan. Tutoyeren was er niet bij".

De val van Aantjes

Met Aantjes beleeft Piet van zeer nabij de donkerste periode uit het bestaan van de ARP. Op maandagavond 6 november 1978 onthult de nationale geschiedschrijver Lou de Jong dat Aantjes in de oorlogsjaren lid zou zijn geweest van de SS. De beladen lettercombinatie leidt onvermijdelijk tot de val van de eerste fractieleider van het jonge CDA in de Tweede Kamer. Piet: "Er kwam een stortvloed over ons heen". Na het met gevoel

voor drama en emotie door De Jong uitgesproken vonnis was er geen houden meer aan. De dijken waren gebroken. Als een van de weinige politieke geestverwanten heeft Piet zijn vroegere baas nooit in de steek gelaten. Tot aan diens overlijden in oktober van het vorig jaar heeft hij Aantjes bezocht.

Hier en Nu zonder C-sausje

Voor Piet is de hectiek op Het Binnenhof ("Ik heb twee verjaardagen van mijn vrouw gemist") reden om

na een kortstondige periode als voorlichter van het net opgerichte CDA Den Haag te verlaten.

Terugkijkend herinnert Robert zich hoe hij in een kelderrestaurant in Belgrado onderhandelde met de broer van Karadzic

Hij wordt hoofd Voorlichting van de gemeente Zaanstad, maar kijkt met een schuin oog ook naar Hilversum. Begin jaren tachtig doet de kans zich voor om hoofd Actualiteiten Radio te worden van de NCRV-radio. Lang heeft zijn redactie gedacht dat hij door christelijke bestuurders gedropt was om dat wilde gezelschap eigenzinnige journalisten te beteugelen en van een C-sausje te voorzien. Piet ontkent het ten enenmale.

"Ik ben door niemand benaderd en kende ook niemand van de NCRV. Alleen Henk Mochel, de presentator van Rondom Tien die voor het CDA het politieke programma regisseerde". Achteraf moet worden gezegd dat de club zich geen betere baas had kunnen wensen.

NOS Radio 1 Journaal

Uiteindelijk zet Piet ook de bijl aan de wortels van de actualiteitenrubrieken van de publieke omroepen. Als goed gereformeerde worstelt hij met de kwestie, denkt hij dat samengaan in AKN-kader misschien een betere mogelijkheid is. Maar dan maakt hij 'de draai' van 180 graden. Alle actualiteitenrubrieken horen onder de paraplu van de NOS.

Het wordt een missie die hem in eigen huis niet in dank wordt afgewen. Zijn bureau aan de Schuttersweg verhuist naar een bezemkast waar hij slechts kan staan; collega-omroepen dreigen met de rechter. Maar een ARP'er weet wat vechten is en hoe te staan voor een principe. De rest is geschiedenis. Unieke omroepgeschiedenis die hem leidt naar de functie van hoofdredacteur van het NOS-Radio 1 Journaal. In twee maanden tijd heeft hij, met dank aan zijn 'kolonels', de personele formatie van het programma en het format met tunes en al, rond. In de eerste week van september 1995 gaat het nieuwsprogramma van start. Als de balans moet worden opgemaakt wint de journalistiek het van de politiek, zegt hij. "Het was mijn mooiste periode. In de politiek zijn de processen veel ingewikkelder, trager. Er komen allerlei factoren bij. De journalistiek is directer, ambachtelijker en biedt sneller resultaat".

Met Aantjes beleeft Piet van zeer nabij de donkerste periode uit het bestaan van de ARP

De passagier van bus 73

"Mijn vader", zegt zoon Robert, "heeft het maximale uit zijn professionele bestaan gehaald en aan de top had hij ook nog oog voor de menselijke maat". De vader is vooral heel trots op het creatieve pad dat z'n zoon bewandelt. "Ik was tot tranen toe geroerd, toen Robert een paar jaar geleden de prestigieuze Tegel won voor zijn

tv-documentaire 'De passagier van bus 73'; een reconstructie van de arrestatie van Rado-

van Karadzic, een van de meest gezochte oorlogsmisdadigers uit de recente Europese geschiedenis". Terugkijkend herinnert Robert zich hoe hij in een kelderrestaurant in Belgrado onderhandelde met de broer van Karadzic. "Er zaten allemaal duistere types om me heen. Het was vrij beangstigend, maar ze hebben me wel in contact gebracht met de naaste familie en een goede vriend van Karadzic. De hoofdpersoon zelf zat toen al in de gevangenis in Scheveningen. Hij was opgepakt in bus 73, terwijl hij onderweg was naar een kuuroord".

Oorlog en vrede, het zijn thema's die Robert bezighouden. Met een aantal generatiegenoten

De eerste redactie van het nieuwe Radio 1 Journaal

De beroemde foto uit De Telegraaf: de aftocht van Aantjes met zijn voorlichter (foto Wim Hofland)

heeft hij, met geldelijke steun van het Zaan Comité 4 en 5 mei, de verhalen gevisualiseerd van de laatste mensen uit de Zaanstreek die de Tweede Wereldoorlog nog hebben meegemaakt. Mini-documentaires zijn het, onder de titel: Monumenten Spreken; 'voor onze kinderen'. Op de rol staat een ambitieus project om alle nog levende Nobelprijswinnaars voor de Vrede te interviewen en in een serie op tv te brengen.

Govert van Brakel

Trots op Jurjen Kerssies die ze via de blokfluit tot aan de dwarsfluit heeft gebracht. Hij is trots op zijn Hafabra-diploma B (Harmonie Fanfare Brassband). Madelon Michel treedt met hem op.

Madelon Michel dirigeert nog steeds

Over VGO'ers die na hun pensioen niet achter de geraniums zijn gaan zitten

Madelon Michel beleeft nog steeds geluk aan muziek maken

Als musicus ben je nooit gepensioneerd, vindt Madelon Michel, gepensioneerd sopraan van het Groot Omroepkoor. Muziek is nog altijd haar ziel en zaligheid. "Ik ben als musicus geboren en ik zal als musicus doodgaan".

Na het pensioen van haar jongere echtgenoot Ronald Kok, die altviool en trombone speelde in het Radio Filharmonisch Orkest, verhuisde ze twaalf jaar geleden naar het Friese Scherpenzeel (bij Wolvega). Daar ging ze zonder succes paard rijden. Maar dat bracht haar wel in contact met een moeder die Madelon vroeg haar dochter pianoles te geven. Intussen geeft ze wekelijks les aan twaalf leerlingen voor piano en dwarsfluit, is ze dirigent van een dameskoor en is ze organist in drie kerken. Zelf zingt ze niet meer. Haar stem is verwoest door cara-

"Voor mijn huis staan zeven bakken met geraniums, maar ik zit niet achter de geraniums", stelt ze vast. Ieder jaar gaat ze naar Engeland, eerst voor een mastercursus koördirectie, later voor masterclasses piano. Hoewel daarin niet echt opgeleid behoort ze stevast tot de zes uit twaalf deelnemers die een openbaar eindconcert mogen geven. Met het organiseren van concerten in de eigen concertzaal - een verbouwde koeienstal aan huis - zijn zij en haar man opge-

houden. "Er zat heel veel te veel werk aan. Nu speel ik er zelf als ik zin heb en 's zomers geven mijn leerlingen er een concert."

"Ik beleeft geluk aan muziek maken", vertelt Madelon Michel. "Ik heb het geweldig gevonden bij het Groot Omroepkoor, maar toen moest ik werken op tijden die ik niet had gekozen, onder dirigen-ten die ik niet had gekozen en muziek zingen die ik ook niet had gekozen. Nu doe ik alleen nog wat ik leuk vind en op tijden die ik zelf kies. Daardoor geniet ik van het leven, elke dag weer. Ik ga nooit iets anders doen. Ik ken collega-musici die na hun pensioen hun instrument verkochten en nooit meer

De zusjes Hester en Nienke van Dijk, haar sterleerlingetjes. Ze spelen intussen vierhandig samen.

muziek hebben gemaakt. Daar begrijp ik helemaal niks van."

Tekst: Willem Neijboer

Foto's: Madelon Michel e.a.

Tips voor deze rubriek aan de redactie:
magazine@vgomedia.nl
 of Waterhoen 5,
 3831 HT Leusden

Algemene vergadering donderdag 20 oktober 2016

Pensioenen in zwaar weer

In de vertrouwde omgeving van de bovenzaal van De Blaercom in Blaricum vond donderdag 20 oktober de tweede Algemene Vergadering van dit jaar plaats. Naast ons bedreigde pensioen stond ook 'Vitaal oud worden' in de belangstelling. Hieronder het verslag van deze vergadering.

Bob Ris doet een oproep: we zoeken een webmaster

*Boven: Voorzitter Arie Smit (l.) introduceert MPD-directeur Jeroen van der Put
Links: Prof. Betty Meyboom hield een inspirerende voordracht*

1. De voorzitter opent de vergadering met hartelijk woord van welkom aan alle aanwezigen, in het bijzonder prof. Betty Meyboom-de Jong en Jeroen van der Put, de sprekers van vandaag.

Hij merkt op dat het Magazine deze keer wel erg laat 'op de mat' lag. Dat kwam doordat er problemen waren bij de drukker. Dankzij de inspanningen van de redactie kon het Magazine toch nog net op tijd bezorgd worden.

Zoals gebruikelijk zal er vandaag weer volop aandacht zijn voor onze pensioenen, waaronder de positie van de pensioenfondsen op de markt, en de vooruitzichten. Leuk om te vermelden is dat zich onlangs twee pensioenfondsen bij PNO Media hebben gemeld voor toetreding: de Consumentenbond en het Centraal Boekhuis. Pensioenland is volop in beweging. In de ConsumentenGeldgids is de waarschuwing opgenomen dat pensioenfondsen vanaf 2017 zullen gaan korten, en verder dat er wat moet worden gedaan om het partnerpensioen op te krikken. We horen straks meer hierover van Jeroen van der Put.

2. Er zijn geen berichten ingekomen, afgezien van mededelingen van Marianne Eggink en Cor van Dijk dat zij vandaag verhinderd zijn.

Ynskje van den Brakel Visser, vicevoorzitter, meldt zich met een speciaal onderwerp: het afscheid van de voormalige leden van het (vorige) Verantwoordingsorgaan. Het betreft Marianne Eggink, onze voorzitter Arie Smit, voormalig voorzitter Erik Boshuijzen, en ons strijdbare lid Kees Spaan. Hun

wordt een boekenbon uitgereikt. Marianne Eggink, die niet aanwezig is, ontvangt die bij een andere gelegenheid.

3. Ruud Leyendekker, statutair aftredend bestuurslid, wordt met veel applaus herkozen. Ruud Leyendekker is onze penningmeester.

4. Er zijn helaas geen aanmeldingen voor de functie van een extra bestuurslid. Het bestuur gaat zich hierop beraden en hoopt de verga-

dering in het voorjaar van 2017 een voorstel te kunnen doen.

5. Ook voor de functie van webmaster heeft niemand zich aangemeld. Bob Ris licht het verzoek toe. De vorige webmaster heeft na een aantal jaren van bevoegen inzet zijn functie neergelegd. Sindsdien heeft Bob Ris zelf geprobeerd het een en ander op de website te plaatsen, en hoewel dat gelukt is, voelt hij zich toch niet de juiste man op de juiste plaats in dit opzicht. Hij roept speciaal leden met journalistieke ervaring en een beetje handigheid op de computer, op om zich te melden. Dat kan ook nadat het verslag van deze vergadering is verschenen. Gegadigden kunnen zich melden bij Bob of bij bestuur@vgomedia.nl.

Geen leuke berichten

6. De voorzitter leidt het agendapunt 'De stand van zaken met betrekking tot ons pensioen' waar veel mensen uiteraard heel benieuwd naar zijn, in met de opmerking dat het toch wel aangener is om iets te horen, iets uitgelegd te krijgen, dan berichten alleen op de website of op papier voorgeschied te krijgen. Jeroen van der Put steekt meteen van wal, aan de hand van sheets met extra grote letters. Bij ons pensioen gaat het om een zogenaamd tweede pijlerpensioen, een aanvullend ouderdomspensioen op de basisvoorziening die de AOW biedt. Het eerste deel van de presentatie gaat erover dat dit aanvullende pensioen in zwaar weer verkeert. Het vermogen is in de jaren 2005 tot 2015

verdubbeld, van € 2,5 miljard tot meer dan € 5 miljard. Dit lopende jaar is het vermogen met 10,6% gestegen tot € 5,6 miljard; maar de verplichtingen) zijn in dezelfde periode gestegen met 19,2% tot € 6,2 miljard. Dit heeft geleid tot een afname van de (beleids) dekkingsgraad) van 97,2% tot 90,4%. Daar zijn allerlei oorzaken voor, waarvan de voorgescreven lage rekenrente, waar niet van afgeweken mag worden, de belangrijkste is. Maar ook de stijging van de levensverwachting speelt natuurlijk een rol. Dat alles neemt niet weg dat dit geen leuke berichten zijn, omdat een verlaging (korting) misschien al op kortere termijn onvermijdelijk wordt.

Peildatum 31 december

De spreker legt uit dat er bepaalde ijkpunten zijn in de dekkingsgraad voor het toepassen van indexaties of verlagingen. Bij een dekkingsgraad van minder dan 110% mag er niet geïndexeerd worden. Jaarlijks wordt op 31 december de dekkingsgraad vastgesteld; dat gebeurt bij ieder fonds. Als deze lager is dan 90% moet er een verlaging plaatsvinden. Als de dekkingsgraad bijvoorbeeld 87% is, bedraagt die verlaging 3%. Deze verlaging kan over 10 jaar worden uitgesmeerd, hetgeen betekent dat de pensioenen in die periode met 0,3% per jaar worden verlaagd. Dat is bij een gemiddeld ouderdomspensioen van € 1500 bruto per maand € 4,50 per maand (bruto). Als de dekkingsgraad oploopt, kan de verlaging weer ongedaan gemaakt worden. Dit noemen we een voor-

waardelijke verlaging. Er zijn ook onvoorwaardelijke verlagingen, zoals wanneer de dekkingsgraad vijf jaar achtereenvolgend onder de 104% blijft hangen. Maar zover is het gelukkig nog niet. Dat wordt in 2019 bekeken, voor het jaar 2020.

Lange termijn: aanzienlijk beter

We hebben het tot nu toe over de vooruitzichten op korte termijn. Op de lange termijn zijn de vooruitzichten aanzienlijk beter. Het ouderdomspensioen heeft nog steeds een solide basis, maar op dit moment is er veel tegenwind. Dat leidt tot allerlei discussies. Een belangrijke element in discussie die op dit moment gaande is, is of er door de werkenden wel voldoende premie wordt betaald. Dit wordt gekoppeld aan de premiedekkingsgraad, een woord dat steeds populairder lijkt te worden. Onderzocht is of verhoging van de premie op korte termijn zou kunnen bijdragen tot verbetering van het eigen vermogen, liefst zoveel verbetering dat voorlopig alle verlagingen van de baan zijn. Daar zitten twee problemen aan: hoeveel brengt een hogere premie op, en is het evenwichtig om een hogere premie te vragen. Het blijkt dat een verhoging van de premie van 10% leidt tot een verhoging van de dekkingsgraad met 1%. Het bestuur van het fonds moet doen aan evenwichtige belangenafweging tussen de verschillende stakeholders. Er wordt nu gediscussieerd over de vraag of een zodanig beslag op de salarissen van de actieven wel evenwichtig is ten opzichte van de opbrengst.

Wat betreft de directe toekomst zou alleen verhoging van de rekenrente tot een aanvaardbare oplossing leiden. Ook in de politiek is men het hierover eens. Mario Draghi, die aan het hoofd staat van de Europese Centrale Bank, is uitgenodigd om op 8 februari 2017 in het Nederlandse parlement zijn beleid te komen toelichten. Het is immers voor het grootste deel aan zijn beleid te wijten dat de toch al structureel lage rente met nog eens 0,4% wordt gedrukt. Er zijn al stemmen opgegaan om gepensioneerden en andere deelnemers op te roepen om op 8 februari 2017 naar het Malieveld te trekken om daar aan Draghi te laten weten dat dat beleid niet echt op prijs gesteld wordt.

Van alles in beweging

Wat betreft de toekomst van het pensioenstelsel is er ook van alles in beweging. Een commissie van experts heeft een advies uitgebracht aan de SER, waar een aantal interessante opties voor de toekomst in zit. Deze bewegen zich hoofdzakelijk rond het thema van individuele pensioenpotjes, met of zonder collectieve risicodeling. Dit is een onderwerp dat ook in het Nederlandse parlement besproken wordt, en waarover wekelijks in iedere krant een boel te lezen valt. Wat betreft de naaste toekomst is ook het onderwerp communicatie van groot belang. Dit jaar is, met toestemming van de AFM, besloten de communicatie over pensioenaangelegenheden verder te digitaliseren. Die trend zal wor-

den voortgezet. Allerlei informatie zal digitaal ter beschikking worden gesteld, maar de mogelijkheid van persoonlijke papieren informatie blijft gehandhaafd; als je dat wilt hoef je daar helemaal niets voor te doen. Een ieder krijgt hierover nog persoonlijk bericht. De toekomst ziet er dus als volgt uit: mensen die zelf graag 'digitaal gaan' worden op hun wenken bediend; mensen die de zaken graag bij het oude houden eveneens, en iedereen is welkom voor een persoonlijk gesprek bij PNO Media.

Na deze uitvoerige uiteenzetting wordt nog even met Jeroen van der Put gediscussieerd, waarna de rondvraag wordt overgeslagen en meteen overgestapt wordt naar het volgende agendapunt.

Vitaal oud worden

7. De presentatie van mevrouw prof. Betty Meyboom-de Jong over: 'Vitaal en zinvol oud worden'. Mevrouw Meyboom heeft hier heel wat over te vertellen, en dat doet zij op een inspirerende manier. Allerlei thema's komen hierbij voorbij. En niet alleen thema's, maar ook praktische tips. Zoals de tip om eenmaal per jaar je zaken op een rij te zetten, bij voorkeur op de dag na je verjaardag, deze met je naasten en bijvoorbeeld de huisarts te bespreken, en dan het nieuwe jaar gerust tegemoet te gaan. Of de tip om iets voor anderen te betekenen, en

je contacten te koesteren. Of om eens goed na te denken over de toekomstbestendigheid van je huis en een eventuele verhuizing te overwegen zolang je nog verandingsgezind bent.

Lees meer over deze tips en heel andere invalshoeken in het verslag dat mevrouw Meyboom zelf gemaakt heeft, en maak van Healthy ageing Happy ageing. Deze samenvatting vindt u op pagina 33 van dit Magazine en op de website www.vgomedia.nl.

8. Het voornemen de vergadering hierna formeel te sluiten laat de voorzitter bewust varen in verband met de geanimeerde ervaringsuitwisselingen tussen de aanwezigen onderling en met mevrouw Meyboom. Iedereen begeeft zich naar beneden, naar de gezelligheid die de ledenvergadering zoals altijd tot groot genoegen besluit.

Madelon van Waart, secretaris

Lust en liefde in Versailles

Toen ik een eind op streek was met dit boek, dacht ik: Wat moet ik hiermee? Dat kwam door de ondertitel: 'Hoe maîtresses het aanzien van Frankrijk bepaalden'. Daar verwacht je meer bij dan verhalen, hoe amusant en scabreus ook, over de vele dames die in schier eindeloze optochten de slaapkamers van de Lodewijken XIV en XV, de broer van Lodewijk XIV, Filips van Orleans, alias 'Monsieur', introkken. Een uitzondering vormde Lodewijk XVI, er was iets mis met hem. Daarover hieronder meer.

Het boek vertelt over de eerste grote liefde van Lodewijk XIV, Louise Le Blanc de La Baume, ofwel Mademoiselle de Lavaillière. Daarna waren er nog twee andere dames die belangrijk voor hem waren: Madame de Montespan en Madame de Maintenon met wie hij, nadat zijn wettige echtgenote was overleden, in het geheim huwde. Ze bleven vele jaren bij elkaar.

Niet dat hij het daarbij liet. Er waren, nagenoeg dagelijks, ook andere maîtresses, vaak heel jonge meisjes, waar hij zich mee vermaakte. Lodewijk erkende 21 kinderen. Hij had er veel meer, maar die kon hij niet erkennen, want ze werden bij getrouwde vrouwen verwekt.

Het bontst maakte de Regent, de broer van Lodewijk XIV het. Hij richtte dagelijks enorme orgiën aan, waarbij alle remmen los gingen.

De lezer staat versteld. Ook de toenmalige clerus sprak er veroordelend over, maar deed er tegelijkertijd volop aan mee. Dat ze ook nog tijd hadden om oorlog te voeren. Dat deden ze veel; Frankrijk voerde een nagenoeg eindeloze reeks oorlogen. Ook Lodewijk XV wordt beschreven als seksueel volstrekt onverzagbaar. Zijn kleinzoon, Lodewijk XVI steekt scherp bij de andere

heren af. Hij leek geen belangstelling voor seks te hebben, tot groot verdriet en wanhoop van de koningin, Marie-Antoinette. Hij leed aan een defect, waardoor hij impotent was. Pas na jaren en vele onderzoeken en behandelingen, kwam het goed en verwekte hij alsnog een paar kinderen. Hij en Marie-Antoinette beëindigden hun leven onder de guillotine in 1793.

Paleis van Versailles

Een heel ander aspect van dit boek is, dat de wordingsgeschiedenis van het paleis van Versailles en de stad beschreven wordt. Versailles was toen Lodewijk XIV echt begon te regeren een onaanzienlijk jacht-slot. Lodewijk liet het ingrijpend verbouwen en uitbreiden; waarmee enorme bedragen gemoeid waren, dit tot grote ongerustheid van de minister van ongeveer alles, Colbert. Het geeft ook inzicht in het volstrekt van de werkelijkheid logeslagen hofleven in die tijd. Theun de Vries heeft in 1987 een magistrale roman laten verschijnen die in de zelfde tijd speelt. De wereld wordt daarin beschreven vanuit het perspectief van een leerling van Molière, Baron. De roman heet ook zo.

Barend de Ronden

Michel Vergé-Franceschi en Anna Moretti, Lust en Liefde in Versailles, uitg. Atheneum-Polak & Van Gennip, € 19,99.

Oorspronkelijke titel: Une histoire érotique de Versailles (1661-1789), Payot et Rivages, Parijs.

Baron, Theun de Vries 1987, Querido. Tweedehands verkrijgbaar o.a. bij bol.com, € 17,50.

Tv-commentaar

'Wat zie je?' 'Eh... de bal gaat naar rechts.' 'Dus wat zeg je?' 'Eh... bal gaat naar rechts?'

'Want?' vraagt de professor, brilletje laag op de neus. 'Want want want?' Hij maakt met beide handen draaiende bewegingen. 'Ga door ga door.' Tien vingers tegelijk steken omhoog. 'Omdat er ook blinden zouden kunnen kijken, professor!' 'Goed zo!'

We zijn op de Speciale Academie voor Televisiecommentatoren in Hilversum.

Geconcentreerd kijken de aankomend commentatoren naar hun professor, die de afrondende test van het derde leerjaar afneemt.

'Jij daar, Bolmikolke. Als

het spannend wordt op het veld, wat doe je dan?'

'Dan lul je er doorheen, professor!' 'Juist, jij hebt de stof aardig onder de knie.' 'Dankuwel.'

'Kiekertak, wat zeg je als er een heel belangrijk moment is, bijvoorbeeld een beslissende demarrage in een wielervedstrijd, of een zinkende roeiboot in de Olympische finale?' Kiekertak twijfelt. Iemand anders steekt zijn vinger op. 'Terwijl u kijkt naar een demarrage..?' 'Of naar een doelpunt!' vult een ander aan. De leermeester knikt goedkeurend. 'Zeer juist, dit is echt een puike klas.'

Een pukkelige, wat onzekere jongeman steekt zijn vinger op. 'Ja?' 'Je kunt ook een minuut niks zeggen, toch?' Stilte in de klas. Onderdrukt geproest. De professor beent naar het raam, kennelijk in gedachten. Dan heft hij het hoofd op en kijkt de jongeman streng aan. 'Heb je weer uit de lijmpot gesnoept, Neutebeum?' De klas licht dubbel.

De professor maant tot rust. Nog een vraag. 'Wat doen we als de sporters lekker bezig zijn?' 'Dan lulen we er doorheen', probeert iemand. De professor schudt het hoofd. 'Dat is alleen bij echt spannende

momenten.' 'We lezen Wikipedia voor', roepen er twee tegelijk. 'Heel goed!' 'Wie hun zuster is, wat hun tante doet, maakt niet uit wat. Want Wikipdia hebben velen immers nog niet op hun telefoon.'

'En vooral geen stiltes laten vallen!' roept Punselie er dwars doorheen, om zoek naar hogere punten op zijn studielijst. 'Want dan zapt de kijker weg', brult De Moraatz van achteruit de klas. 'Al haar prestaties van de laatste tien jaar noemen, dat lult het wel vol!' gilt Schattenkeinder instemmend.

De professor maant tot stilte en vertelt nog even kort van Vroeger. 'Vroeger, ja vroeger, toen had je Theo Reitsma. Die beschouwde tv-commentaar nog als toegevoegde informatie aan het beeld en zei niks als hij niks te melden had.' Er klinkt afkeurend gesis. 'En in Duitsland, professor, vertel nog eens van Duitsland?' De klas houdt de adem in, hoewel ze allemaal weten wat er gaat komen. 'Op de Duitse tv kwam het in de jaren zestig, zeventig wel voor dat een commentator twee volle minuten zijn mond hield bij een voetbalwedstrijd.' Gespeeld ongeloof en hoofdschudden in de klas. 'Maar dat waren natuurlijk andere tijden', troost de professor.

'Heb ik een kans, professor, om ook bij de televisie te komen? Vóór de schermen?' Het meisje Klotterbooke kijkt de professor vragend aan. 'Hm, eens even zien, je slist niet, je hebt een normale r, je legt geen rare accenten, ik hoor ook geen belachelijke loopjes in je zinnen, je ziet er niet uit als een vogelverschrikker... ik ben bang dat het lastig wordt.'

'Maar ik kan wel eh-roeien en eh-vierentwintig zegen en eh-regenbui!' De professor wrijft over zijn kin. 'Ja, nou, dan zou het nog kunnen. Maar dan toch liever op een commentaarpost.' Klotterbooke herademt. 'Wat zeg je bijvoorbeeld als er iemand op kop gaat rijden in een wielervedstrijd van meer dan tweehonderd kilometer en er is nog een uur te gaan?' 'Dat hij al bijna gewonnen heeft, professor.' 'En als dat onverhoopt dan toch niet gebeurt?' 'Dan zeg ik dat dat een geweldige verrassing is, waar niemand op gerekend had.'

'Zeer goed, meisje Klotterbooke. Jij komt er wel.'

patiënten en hun mantelzorgers te ondersteunen door laagdrempelige activiteiten aan te bieden, zoals de Alzheimer Cafés en de Theehuizen en heeft het land daartoe verdeeld in circa 50 regio's. Het arrangement bij Beeld en geluid is een ander voorbeeld.

"Wie het leuk vindt om te komen, is welkom", zegt Croes. "Iedere regio kan zich aanmelden voor een ochtend bij Beeld en Geluid. Al is voor de verder weg gelegen regio's de afstand wel een probleem, hebben we gemerkt. Je moet als mantelzorger toch heel wat organiseren voordat je een poos van huis kunt."

of Beeld en Geluid doorgaat met dit arrangement.

Zo ja, dan wel met een nieuwe compilatie, belooft Bart van der Linden. "We moeten wel zorgen dat het fris blijft." Materiaal is er meer dan genoeg, zegt hij. "Hier bevindt zich het collectieve geheugen van Nederland. Het verleden is hier in beeld en geluid aanwezig."

Willem Hekhuis

Begin 2017 volgen nog drie van deze ochtenden, daarna wordt er geëvalueerd en wordt de vraag beantwoord

• De volgende bijeenkomsten bij Beeld en Geluid vinden plaats op 1 februari, 1 maart en 5 april 2017. Informatie via gooi@alzheimer-nederland.nl.

Vraag en antwoord

Tijdens de Algemene Vergadering van 20 oktober werden enkele vragen gesteld die PNO/MPD niet direct kon beantwoorden. Hier alsnog de antwoorden.

Vraag - Stel PNO Media moet op 1 juli 2017 de pensioenen verlagen. Is dit dan met terugwerkende kracht naar 1 januari 2017?

Antwoord - Er is geen sprake van een verlaging met terugwerkende kracht, de verlaging gaat in dit geval pas op 1 juli 2017 in. Een rekenvoorbeeld. Stel een gepensioneerde ontvangt op 1 januari 2017 bruto € 1.000 per maand. Stel op 1 juli 2017 is de pensioenverlaging definitief vastgesteld op 3%. Deze verlaging bedraagt dan € 30 en wordt over 10 jaar gespreid. Per 1 juli 2017 bedraagt de bruto pensioenuitkering: € 1.000 - (€ 30/ 10) = € 997.

Vraag - Kan MPD naar Groningen komen voor een individueel gesprek?

Antwoord - Dit is een interessante vraag omdat PNO Media graag dichtbij zijn deelnemers en gepensioneerden wil zijn, dus ook voor hen die buiten de Randstad wonen. Een optie kan zijn om een inloopsprekkuur te organiseren meteen na afloop van nieuw te ontwikkelen regionale gepensioneerdenbijeenkomsten. Hieraan zit echter wel een kostenkant. Wij zullen dit communicatiemiddel begin volgend jaar inbrengen bij het bestuur van PNO Media. Nadat dit is besproken met het bestuur koppelen we de uitkomst terug aan het bestuur van VGOMedia.

Uit het Verantwoordingsorgaan

Indexering zullen velen van ons niet meer meemaken

Goede collega's op leeftijd, c.q. medegepensioneerden,

Velen van jullie hebben mij gesteund om plaats te nemen in het VO (Verantwoordingsorgaan) Dank daar nog voor. Het VO is een orgaan... (ik denk dat het slimmer is als jullie de betekenis ervan zelf opzoeken. Het wordt anders zo'n theoretisch verhaal voor dit stukje in het orgaan VGOMedia Magazine). Samen met Klaas Samplonius wil ik de komende tijd proberen jullie állen zo goed mogelijk binnen het PNO Media-orgaan te vertegenwoordigen en daar op gezette tijden ook iets over te vertellen. Op een zo begrijpelijk mogelijke wijze.

Heet hangijzer

Op dit moment (het schrijven van dit stukje vond plaats rond half november) heeft het bestuur van PNO Media in al zijn wijsheid nog niet definitief beslist over een tamelijk heet hangijzer binnen de pensioenwereld: een verhoging van de premieheffing. Die premieheffing is min of meer noodzakelijk om de maandelijkse uitgaven van ons fonds enigszins binnen de perken te houden.

Nu hebben wij, gepensioneerden, daar geen 'last' meer van. Wij krijgen ons uitgesteld salaris. Weliswaar helaas zonder compensaties. Geen indexering. De indexering is sterk afhankelijk van de rente zoals jullie, denk ik, allemaal wel weten. Ik bedoel de rente waarmee gerekend mag worden van De Nederlandsche Bank.

Geld tekort

Indexering zullen velen van ons ook niet meer meemaken, misschien de jong-gepensioneerden nog wel, hoop ik. Omdat mede door die rotrente de dekkingsgraad (ook opzoeken misschien) ver onder de 100% blijft, komen de meeste pensioenfondsen eigenlijk geld tekort om te indexeren. Vandaar dat er nu ook in het PNO-bestuur zeer waarschijnlijk

wordt besloten om de premie die werkenden inbrengen voor hún pensioen te verhogen. De werkgevers hebben daar aardig wat moeite mee omdat ze vinden dat het ze teveel geld kost bij de CAO-onderhandelingen.

Boosdoener

Een andere, meer efficiënte manier om de dekkingsgraad te verhogen, is het beruchte korten van de pensioenen. Nu is het gehéle bestuur van PNO en zeker onze twee gepensioneerde vertegenwoordigers daar geen voorstander van. Alleen als die dekkingsgraad de komende jaren te laag blijft... ja dan... móet er van onze toezichthouder (baas) gekort worden. De hoop nu is dat de premieverhoging toch enigszins bijdraagt om korting te voorkomen. De boosdoener blijft die vervelende te lage rente waarvan de hoogte voornamelijk bepaald wordt door de ECB, de Europese Centrale Bank.

Het VO krijgt straks het voorstel van het bestuur over de te verwachten premieheffing en mag daar dan commentaar op geven en eventueel andere wegen aangeven om in ieder geval korting van onze pensioenen te voorkomen. Klaas en ik zullen binnen het VO alles proberen om in ieder geval die korting te voorkomen. We houden jullie op de hoogte via VGOMedia Magazine. Duim voor ons dat het lukt.

Henk van der Horst

Dank- betuigingen

Wij willen het bestuur hartelijk danken voor de attentie die wij t.g.v. ons 50 jarig huwelijksfeest mochten ontvangen. De toegezonden geste werd door ons zeer op prijs gesteld.

Ingrid en Jaap Kos, Huizen

Geweldig bedankt voor de felicitatie gepaard gaande met een VVV-geschenkbond n.a.v. ons 55-jarig huwelijksjubileum. Een echte verrassing!

Betty en Ad van Galen, Blaricum

Hartelijk dank voor het prachtige boeket van PNO en de altijd welkome VVV-bond van VGOMedia, ontvangen op mijn 80e verjaardag.

Wim van Blaaderen, Hilversum

Hartelijk dank voor het mooie boeket van PNO en de VVV-cadeaubond van VGOMedia, die wij voor ons 55-jarig huwelijk mochten ontvangen.

Door en Rien Knechten-Silvester, Laren (NH), NTS-NOS-NOB

Wat ontzettend leuk die bos en bond van het inmiddels nog enige contact met de omroep (na het verdwijnen van Spreekbuis) t.g.v. m'n 75e verjaardag. Dank VGOMedia en PNO. Ga zo door!

Bert Roeleveld, Voorburg

Voor de gelukwens vergezeld van een cadeaubond bij gelegenheid van mijn verjaardag dank ik u hartelijk.

Jan Roodbol, Voorhout

Graag wil ik hierbij ook mijn dank aan u overbrengen voor de cadeaubond die we enkele dagen geleden bij ons 50-jarig huwelijksfeest mochten ontvangen. Leuk dat aan de Brinklaan in Bussum, waar ik zo vaak voor mijn dienstroosters enz. moest wezen, aan ons gedacht wordt.

Wim en Wilna van den Broek, Voorthuizen

Hartelijk dank voor de cadeaubond die ik t.g.v. mijn 85e verjaardag van u mocht ontvangen.

Frans Mulder, Utrecht

Heel hartelijk dank voor de cadeaubond die ik van u heb ontvangen ter ere van mijn 80e verjaardag. Dat was een leuke verrassing.

J. Abas-Donner, Zeist

Leuk dat er collega's van nu denken aan collega's van toen. Hartelijk dank voor de bloemen en de cadeaubond t.g.v. mijn 80e verjaardag.

Alexander Jansen, Huizen

Mijn vrouw en ik danken het bestuur van PNO Pensioenfonds en het bestuur van VGOMedia voor het schitterende boeket en de cadeaubond, die wij voor ons 65-jarig huwelijkslustmoment mochten ontvangen! Indien wij het meemaken zien wij er over vijf jaar weer naar uit.

Ankie en Henk den Hartog-Berkenbosch, Huizen

Dank voor de felicitatie ter ere van mijn 75e verjaardag!

Piet van Tellingen, Zaandam

Hartelijk dank voor de beeldige bloemen die ik ontving ter gelegenheid van mijn zoveelste verjaardag.

J. van Rhijn, Kortenhoef

Op 3 augustus waren wij 55 jaar getrouwd en op 2 september ben ik 80 jaar geworden. Geweldig dat PNO en VGOMedia hier aan hebben gedacht en ons twee keer hebben gefeliciteerd, prachtige bloemen en cadeaubonnen hebben gestuurd. Zoiets doet ons goed.

Henk en Nellie Beelen, Witteveen

Dankbaar dat ik met alle kinderen en tien kleinkinderen mijn 80e verjaardag mocht vieren. En daarbij ook nog de felicitaties, in de vorm van een prachtig boeket en een waardebon, mocht ontvangen van resp. VGOMedia en PNO, maakte het feest compleet. Een geste die zeer op prijs werd gesteld.

Wim Beuving, Blaricum

Mede namens mijn echtgenote wil ik PNO en VGOMedia hartelijk bedanken voor de prachtige bos bloemen en de cadeaubond die ik t.g.v. mijn 80e verjaardag mocht ontvangen.

Frans van der Heiden, Meerkerk

Hierbij willen wij PNO en VGOMedia hartelijk bedanken voor de prachtige bloemen en de cadeaubond die wij t.g.v. ons 50-jarig huwelijk op 16 september mochten ontvangen.

Bert en Jeanet Hilhorst, Baarn

Langs deze weg wil ik PNO en VGOMedia hartelijk danken voor het mooie bloemstuk en cadeaubon t.g.v. mijn 85e verjaardag.

H.H.G. Vonk, Vollenhove

Tien jaar verder en weer zo'n mooie bos bloemen en een cadeaubon ter ere van mijn tachtigste verjaardag. Hartelijk dank daarvoor en zeer gewaardeerd.

Ad Bakker, Spakenburg

Op 1 juli ontvingen wij t.g.v. ons 50-jarig huwelijk een prachtig boeket en een waardebon. Omdat wij vanwege een verhuizing kort daarop geen festiviteiten hadden georganiseerd, kwam deze geste extra feestelijk over.

Helen en Cor Erbé, Lelystad

Langs deze weg wil ik, ook namens mijn vrouw, u hartelijk bedanken voor de bos mooie bloemen en de cadeaubon die ik voor mijn 85e verjaardag op 17 augustus van u mocht ontvangen.

Elbert Verbrugge, Kockengen

PNO en VGOMedia hartelijk bedankt voor de prachtige bloemen en cadeaubon die ik voor mijn 80e verjaardag mocht ontvangen. Het geeft mij, 25 jaar na het afscheid van de omroep, een goed gevoel.

Gijs van As, Huizen

Nog steeds genieten we van de prachtige bos bloemen voor mijn 80e verjaardag. Dan ben je weer even in Hilversum en komen de herinneringen boven. Hartelijk dank, ook voor de cadeaubon.

Bert Koning, Breukelen.

Mijn verjaardag in juni, elders gevierd, was een feest. Fleurop kwam dus voor niets en is weer gauw terug gesjeesd! Ik heb ze gebeld maar wegens warmte de bloemen uitgesteld. Gekomen is de tijd van grijsig weer, Fleurop gebeld. Dus kwam hij nog een keer. Gerbera's gemengd, oranje en rood. Eikenblad ertussen. Echt heel mooi!. Boeket op tafel in volle tooi. Met de bonnen ben ik erg blij.

Betty de Bruin, Hilversum

Stiekem keek ik 4 oktober, mijn tachtigste verjaardag, zo nu en dan naar buiten. En ja hoor, daar was de post met de befaamde cadeaubon en even later een wit bestelautootje waar een werkelijk schitterend boeket uit tevoorschijn kwam. Lichtroze, bijna witte floxen, iets donkerder roze lelies, dubbele tweekleurige gerbera's en donkerrozerode rozen. Geenszins zoet, maar fleurig en geurig, want de rozen waren blijkbaar aan des kwekers drift om geurloze rozen te kweken ontsnapt. Wij hebben er ruim 14 dagen van genoten. VGOMedia en PNO heel, heel hartelijk dank.

Roland van Geens, Huizen

Graag wil ik mijn hartelijke dank uitspreken voor de cadeaubon en het prachtige boeket bloemen welke ik voor mijn 85e verjaardag heb mogen ontvangen.

J.B.W. Bosboom, Hilversum

Hartelijk dan voor de prachtige bloemen en de VVV-cadeaubon die ik voor mijn 75e verjaardag van PNO en VGOMedia mocht ontvangen.

Ferry Brand, Loosdrecht

Veel dank voor uw feestelijke bijdrage aan het zeventiende lustrum van mijn verjaardag!

Richard H.G.Schoonhoven, Hilversum

18 augustus 80 jaar geworden, een mooie bos bloemen en een bon ontvangen. Dat maakte de dag nog mooier. Dank daarvoor.

Nico Haarman (Santbergen), Hilversum

Op ons 55-jarig huwelijksfeest en mijn 80e verjaardag werden wij door VGOMedia en PNO Media verrast met prachtige bloemen en cadeaubonnen. Wij hebben deze geschenken zeer gewaardeerd en zeggen voor deze bijzondere aandacht onze hartelijke dank.

Riet en Gerard Wallis de Vries, Den Haag

Betaaldata 2016/2017

2016	22 juni
22 december	24 juli
	24 augustus
2017	21 september
24 januari	24 oktober
23 februari	23 november
23 maart	21 december
24 april	
23 mei	

De wolvenjongen, een kerstverhaal

door Hans Wentholt

Marcel Lafitte bibberde in zijn jas, die te dun was voor december. Vanaf de Rue Mouffetard tot aan de ingang van de Ménagerie van de Jardin des Plantes, had hij weliswaar in versnelde pas de Rue Lacépède af gelopen, maar hij had zijn adem gespaard om straks echt te kunnen rennen langs het wolvenhok. Dan zou hij ook wel warm worden.

Deze zomer was hij, nadat zijn vader was omgekomen bij een ongeluk in de gloednieuwe autobouwfabriek van Panhard & Levassor bij de Porte d'Ivry, aan het zwerven geslagen. Zijn moeder Martha had haar leven voortgezet achter haar marktkraam in hun eigen straat, waar dagelijks markt werd

gehouden. Omdat allebei zijn ouders geld verdienden, had hij als volksjongen tot nog op zijn veertiende naar school kunnen gaan. Dat was nu voorbij. Vader André had in 1898 nog meegewerkt aan de constructie van honderdste automobiël dat jaar. Een record! De noodlottige ontplofing, kort daarna, was nu precies een jaar geleden. Marcel probeerde zijn moeder nu financieel bij te staan als ballenjongen in de kegelbaan. Van 's morgens 10 tot 's avonds 10, net zoals de andere, vaak nog jongere, ballenjongens.

Omdat hij als veertienjarige jongen bij uitzondering nog op school had gezeten, was Marcel er zich niet zo scherp van bewust tot de arbeidersklasse te behoren.

Vandaar dat hij op zijn droevige omzwervingen na vaders dood, zomaar op een keer de ingang van de Ménagerie was binnen gegaan temidden van de beter geklede bezoekers. Hij had de dierenruimte ook met zijn schoolklas bezocht. Zo was hij bij het hok en de nieuwe uitloopen van de

wolven gekomen. Op het bordje aan het traliwerk stond '*canis lupus lupus (loup européen)*'. Op het pad voor de ren was het altijd rustig. Bij de berenkuil, de olifanten, giraffen en apen was het altijd druk. Mensen vonden wolven kennelijk niet zo grappig of interessant, ze liepen ook onophoudelijk koortsachtig heen en weer en keken je nooit aan met hun gele ogen. Ze vertegenwoordigden het kwaad. Al eeuwen lang.

Dat was nu precies waardoor Marcel gefascineerd was geraakt. Na enige opeenvolgende bezoeken in de ochtenduren vóór hij naar de kegelbaan ging, was hij met ze mee gaan lopen. In hun

tempo. Zich omdraaiend als de wolven aan het eind van het hek voor de dichte deur van hun

binnenverblijf omkerden en het zelfde ingesloten pad veertig meter terug insloegen tot aan het tegenoverliggende hek, om daar weer om te keren... Marcel, die een heel beweeglijke jongen was, merkte niet alleen dat de wolven,

In september had hij zijn tempo versneld tot een bescheiden looppas.

hoewel ze hem nog steeds niet aankeken, vertrouwd raakten met hun dagelijkse bezoeker, maar ook reageerden als hij anders ging lopen. In september had hij zijn tempo versneld tot een bescheiden looppas. En, zoals hij had gehoopt, versnelden de wolven - drie waren het er - nu ook hun pas. In oktober was hij zover dat als hij echt hard ging lopen, zijn kameraden achter het hek een drafje ontwikkelden. Hij merkte ook, dat als hij om de hoek

**Het voelde alsof het
gemis van zijn vader
zich een beetje opvulde**

bij het hok verscheen, de kleine roedel zich daar snel verzamelde en dan meedeed met zijn atletiekoefeningen. Nog belangrijker én troostender: hij wisselde nu blikken met ze, ze keken hem aan!

In november durfde hij al geen ochtend meer over te slaan. Bang 'zijn' wolven verdriet te doen of hun vertrouwen te verliezen. Het was inmiddels veel minder druk in de Ménagerie, bezoekers liepen rechtstreeks naar de nog door Napoleon neergezette Rotonde, waar de olifanten en de giraffen tegenwoordig ook binnen te bezichtigen waren. Hoe guur het weer ook was en hoe Marcel ook huiverde in de enige dunne jas die hij had, hij slaagde er nu in zó hard te rennen, dat de wolven hem in lichte galop bijhielden. Dat deden ze met een zichtbaar groeiend enthousiasme. Vandaag was het 21 december 1899. Marcel had zijn moeder kleumend achter haar kraam achtergelaten. Er vielen aarzelende

sneeuwvlokken. Marcel hijgde uit op een bankje tegenover het wolvenhok, na veertig keer op en neer te hebben gesprint. Het drietal dat nu recht tegenover hem stil stond, en hem - hij kon het niet anders benoemen - vriendelijk aankeek, hijgde warempel ook!

'Niets gemene wolven', dacht hij, 'zoals elke Fransman over ze denkt. Ze lijken eerder toegewijde, enthousiaste, vrienden.' Het voelde alsof het gemis van zijn vader zich een beetje opvulde.

'Ik weet, *maman*', dacht hij, 'dat voor u het gemis van papa vandaag nog even verschrikkelijk is als op de dag dat hij stierf. Ik heb u de kerk van Saint Etienne du Mont al weer binnen zien gaan. Daar, hebt u eens verteld, kwam u als kind, maar nooit meer nadat u van papa was gaan houden. Ik gun u de kerk van harte, maar ik blijf bij papa, die proletariër was, maar wist van de Verlichting en Voltaire. Maar, ik blijf ook bij mijn wolven.' Op dat moment passeerde hem een van de oppassers van de dierentuin, die hem wel vaker met de wolven had zien rennen en wel eens een praatje met hem had gemaakt. De man was nooit verbaasd geweest over Marcells kameraadschap met de dieren. De sneeuw viel in steeds dikkere vlokken en bleef al liggen. 'De volgende week is het Kerstmis', sprak hij naderbij komend, 'ik vind het jammer je te moeten zeggen dat de dierentuin op Kerstdag als enige dag in het jaar gesloten zal

zijn. Ik denk dat dat voor jou én voor de wolven een treurige dag zal zijn. Het spijt me, maar het toegangshek wordt op last van hogerhand gesloten. Vertrouw er op, dat ik hen, als ik ze te eten geef, van jou zal groeten en hen zal zeggen dat je de volgende dag weer terug zal zijn. Toch?' 'Natuurlijk', zei Marcel haastig, maar erg geschrokken. Hij kon zich een ochtend zonder zijn vrienden en zonder warm te worden door te rennen, niet meer voorstellen. Maar bovenal stelde hij zich de tranen voor, die de ogen van de grote grijze en van diens beide bruine volgers zouden vullen. Ogen, die niet meer rusteloos langs hem heen keken, maar tegen hem spraken en de koppen van de drie vrienden een glimlachend, tevreden, bijna jolig uiterlijk gaven. Marcel had nooit aanvechting gehad de dieren te strelen. Hen in de ogen kijken was zijn grootste genot en beloning. 'Maar ik kan hen toch niet in de

steek laten? Misschien kwijnen ze weg. Willen ze me niet meer kennen! Of worden ze heel boos, zoals in de sprookjes.'

'Vertrouw er nu maar op, dat ze je de dag na Kerstmis nog even trouw en verheugd staan op te wachten. Geloof in je zelf.'

De volgende vier dagen voor Kerstmis kwam Marcel vroeger dan ooit in de Ménagerie. Hij liep sneller en langer dan ooit, raakte meer bezweet en meer buiten adem dan ooit, had het warm in zijn dunne jas alsof de genadige zomer was aangebroken en constateerde in dankbaarheid dat de wolven nu zoveel snelheid moesten maken dat zij zich niet meer konden bedwingen vreugdevol te janken.

In november durfde hij al geen ochtend meer over te slaan. Bang 'zijn' wolven verdriet te doen

Toen hij, om hen niet ongerust te maken, wegging alsof er niets aan de hand was, brak hij om de hoek van het pad in een onhoudbare huilbui los, die nog niet gestopt was toen hij, zoals altijd, langs de kraam van zijn moeder liep, alvorens naar de kegelbaan te gaan.

'Wat is er gebeurd?', vroeg moeder Martha zijn betraande wangen ziende.

'Niets', antwoordde de veertienjarige jongen en liet er als bij ingeving op volgen: 'maar ik weet dat u vannacht voor het eerst na vijftientig jaar weer naar de nachtmis wilt, ik ga met u mee.' Hij wist dat zijn moeder hem verkeerd opvatte, maar ook dat hij haar gelukkig maakte.

Kerstdag bracht Marcel door in een rust en stilte, die hij ook buiten op de besneeuwde straat voelde en die tot zijn verbazing ook in zijn binnenste heerste. Na middernacht kon hij van de spanning echter niet meer slapen en 's morgens stond hij al aan de toegangspoort van de Ménagerie, toen het nog vrijwel donker was. De oppasser ontgrendelde juist deur en herkende het gezicht van de jongen waarop angst én verwachting te lezen waren. 'Wees gerust mijn jongen, ik heb ze al gesproken en gisteren op Kerstdag hebben ze helemaal niet rusteloos heen en weer gelopen, maar tevreden en vol vertrouwen tegen elkaar aangelegen en elkaar

warm gehouden.'

'Ik heb de hele kerstdag aan ze gedacht, zelfs in de kerstnacht in de kerk, u maakt mij gelukkig.'

'Goed zo', zei de oppasser.

Toen Marcel, al hardlopend, de hoek om kwam, spurtten de wolven ogenblikkelijk met hem mee. Joelend van plezier. Marcel liep harder en langer dan ooit. De wolven ook. De blikken die de dieren en hij wisselden waren van een ontspannen ernst, die zowel mens als dier waardigheid kunnen verlenen.

Marcel nam plaats op het bankje tegenover het bordje *canis lupus lupus*, de beide warme handen ineen, en nam de rust om zowel de tijd als het leven tot zich door te laten dringen.

'Ik blijf bij jou papa, en bij Voltaire. Ik geloof net als jij in de rede en niet in God of magie. En toch blijf ik ook bij mijn wolven, hou ik, net als jij, van moeder Martha en aanbid ik de heilzame vrede van die ene dag in het jaar die Kerstmis heet.'

Vitaal en zinvol oud worden

Tijdens de Algemene Vergadering van 20 oktober hield prof. Betty Meyboom een inleiding over het onderwerp 'Vitaal en zinvol oud worden'. Zij is voorzitter van de ZonMw commissie 'Nationaal Programma Ouderenzorg'. Onderstaand een door haar zelf gemaakte samenvatting van het gesprokene.

Het is voor vitaal en zinvol oud worden verstandig om u tijdig en regelmatig af te vragen hoe wil ik oud worden? Daarbij is de eigen kwaliteit van leven leidend.

Drie vragen om op te reflecteren: 1. Is mijn huis en mijn woonplek levensloop bestendig? Wat als mijn partner wegvalt of ik niet meer kan auto rijden? 2. Koestert u uw sociaal kapitaal? Wat betekent u voor anderen? Doet u vrijwilligerswerk? 3. Welke wensen en behoeften hebt u ten aanzien van uw laatste levensfase?

Wat kunt U zelf doen om vitaal oud te worden?

Hoe kan ik de kwaliteit van leven die ik wens in deze levensfase waarin ik ouder word bereiken?

1. Niet roken en als u dat toch doet: stop met roken of verminder drastisch.
2. Bewegen: beweeg meer en intensiever zowel lichamelijk, geestelijk als sociaal.
3. Voeding: eet gevarieerd maar zorg dat u geen vetzak wordt.
4. Matig uw alcoholgebruik.
5. Schud uw zorgen dagelijks af. Kijk naar wat voor u ligt, vergeet wat achter u ligt vooral de nare dingen.
6. Vraag u af wat uw leven zin geeft. Wat maakt uw leven de moeite waard? Waar beleeft u plezier aan? Waar komt u 's morgens uw bed voor uit?
7. Ga digitaal met tablet en smartphone. Zo kunt u op de hoogte en in contact blijven.
8. Voorzorg. Onderken tijdig het risico op kwetsbaarheid en speel daarop in. Blijf op de hoogte van de mogelijkheden van hulp en ondersteuning en van maatschappelijke ontwikkelingen.
9. Schrijf uw wensen en behoeften op en evalueer die jaarlijks. Bespreek ze met uw naasten.

BeterOud in de toekomst

In BeterOud, de toekomstvisie op wonen, welzijn en zorg voor ouderen (www.BeterOud.nl) staat als ambitie geformuleerd dat ouderen in 2025 hun kwaliteit

van leven een ruime voldoende geven. Zeggen-schap, menswaardigheid, wederkerigheid, zingeving en kwaliteit en doelmatigheid zijn daarin de elementen die

ons verbinden en eigen kracht, voorzorg, maatwerk, samenhang en innovatiekracht zijn de sleutels om de geformuleerde ambitie te realiseren.

Na uw werkzame leven zult u uw eigen levensverhaal doortrekken en gebruik maken van de nieuwe mogelijkheden die de nieuwe fase u biedt. Nu hebt u meer tijd, bent verlost van de druk van opvoeding, werk met deadlines en andere externe verplichtingen. Beleef deze levensfase als een levensfase waarin u nog steeds de hoofdrol speelt en zelf beslist wat er gebeurt zodat u de gewenste kwaliteit van leven ervaart. Het gaat om uw leven waarin u de hoofdrol speelt en zoveel mogelijk de regie hebt. Er komen tegenslagen en verliezen, maar die waren er in vroegere levensfasen ook. Ook vroeger zaten er zaken tegen.

Tot besluit

Vitaal oud worden is niet genoeg. Het gaat om vitaal en zinvol oud worden. Investeer in sociale contacten; Leef actief; Ga meer en intensiever bewegen zowel lichamelijk, mentaal, sociaal als digitaal; Pas uw woning tijdig aan of verhuis. Schrijf uw wensen en behoeften op en bespreek ze met uw naasten en uw huisarts; Doe vrijwilligers werk; Participeer en beslis mee.

Van Healthy Ageing naar Happy Ageing!

VGO'S STRIPHelden- WOORD- ZOEKER

Misschien haalt u ook nog wel eens een paar stripboeken van zolder om de herinnering aan uw stripheld weer even op te halen. Wie weet zit uw held, net als veel andere stripfiguren, ook verborgen in deze woordzoeker. Heeft u ze allemaal gevonden, dan vormen de overgebleven letters de titel van de lievelingsstrip van uw puzzelredacteur.

Veel plezier!

De namen staan aan elkaar geschreven in de puzzel en letters kunnen meerdere keren worden gebruikt.

Uw oplossing kunt u tot uiterlijk 13 januari 2017 opsturen naar de puzzelredactie, Louis van Hattem, Bijenmeent 10, 1218 GB Hilversum of via e-mail naar lvanhatter@upcmail.nl.

Uit de goede oplossingen worden drie prijswinnaars getrokken, die beloond worden met een cadeaubon van € 7,50.

Asterix	Jerommeke	Olijfje
Babbel	Jerry	Olivier B Bommel
Bessie	Joop Klepzeiker	Panoramix
Brutus	Joost	Phil
Buck Danny	Kapitein Rob	Pluto
Bugs Bunny	Katrien Duck	Popeye
Bulle Bas	Knabbel	Rataplan
Dagobert Duck	Kolonel	Red Sonja
Daltons	Kuifje	Robbedoes
Dick Bos	Kwabbernoot	Sidonia
Donald Duck	Kwak	Sjimmie
Douwe	Kwek	Sjors
Eppo	Kwik	Skip
Eric de Noorman	Lambik	Snoopy
Erwtje	Langtand	Sukke
Flintstone	Lauri	Suske
Fokke	Lizzi	Tarzan
Garfield	Lotje	Texas Jim
Gijs Gans	Lucky Luke	Tom
Guus Geluk	Lupardi	Tom Poes
Guust	Merlijn	Vrijheid
Idefix	Nestor	Winnetou
Jan Jans	Obelix	Wiske
Jane	Odie	Zorro

SIORS & SJIMMIE

Met een rugzak-
vakantie is alles wat
je thuis laat, mooi
meegenomen.

Dick en Lucie Bakker,
Hilversum
Arnold Kroon,
Blaricum
Vera van den Bos,
Ellecom

G	E	I	S	S	E	B	D	A	G	O	B	E	R	T	D	U	C	K	K
N	A	M	R	O	O	N	E	D	C	I	R	E	L	E	B	B	A	N	K
O	E	R	U	O	T	E	N	N	I	W	J	E	R	O	M	M	E	K	E
R	A	J	F	K	W	A	B	B	E	R	N	O	O	T	X	I	N	B	Y
R			F	I	P	I	K	S	V	R	I	J	H	E	I	D	I	J	E
O			N	I	J	E	P	E	K	S	I	W	I	R	E	L	W	O	L
Z	T	O	E	E	L	L	E	R	W	T	J	E	F	R	U	I	D	L	O
R	Y	L	S	K	T	O	D	M	O	T	T	I	E	O	N	R	I	E	P
E	N	I	T	D	A	L	T	O	N	S	X	M	D	X	I	L	E	B	O
K	N	V	O	K	R	W	O	O	A	K	X	I	M	A	R	O	N	A	P
I	U	I	R	A	Z	K	K	T	L	U	C	K	Y	L	U	K	E	S	B
E	B	E	A	P	A	I	G	J	J	K	G	U	U	S	G	E	L	U	K
Z	S	R	T	I	N	W	U	O	B	E	E	I	D	R	A	P	U	L	N
P	G	B	A	T	H	K	U	O	F	S	S	E	O	D	E	B	B	O	R
E	U	B	P	E	K	I	S	S	L	A	U	P	H	I	L	A	U	R	I
L	B	O	L	I	A	B	T	T	I	I	E	K	W	E	K	A	T	G	M
K	E	M	A	N	T	M	O	Y	N	N	A	D	K	C	U	B	N	I	H
P	E	M	N	R	R	A	M	G	T	O	P	L	E	E	R	I	J	O	D
O	I	E	J	O	I	L	P	I	J	S	D	L	M	I	E	K	S	V	N
O	M	L	A	B	E	E	O	S	T	I	U	A	D	Z	A	S	A	K	Y
J	M	E	N	S	N	N	E	G	O	S	T	S	N	X	Z	T	U	P	D
E	I	B	J	R	D	O	S	A	N	J	O	E	E	B	G	I	O	S	O
R	J	B	A	O	U	L	S	N	E	N	A	T	P	N	F	O	K	K	E
R	S	A	N	J	C	O	L	S	J			N	A	J	N	O	P	P	E
Y	A	B	S	S	K	K	A	A	T			L	E	S	U	T	U	R	B

[illegible]

Idee, ontwerp en uitvoering: Louis van Hattem

Bestel nu met 50% korting

Prijzen

DVD Goedenavond
Dames en Heren
€ 5,98 ipv € 11,95

DVD Dokter Deen, deel 1
€ 8,50 ipv € 16,95

DVD Dokter Deen, deel 2
€ 5,98 ipv € 11,95

DVD Dokter Deen, deel 3
€ 3,98 ipv € 7,95

Gebruik bij de boeking
de actiecode: **VGOMAX**

Bestel nu deze producten op
WWW.MAXWINKEL.NL